

Schwarz

Nederlandse Strijdkrachten in Indonesië

WAPENBROEDERS

4e Jaargang
9 Juni 1949
Nummer 10



In dit nummer :

Enquête
Strijdkrachten
programma
pag. 7

Eén jaar Strijdkrachtenprogramma Garut.

„Een pijnlijke zaak“

Van een onzer lezers ontvingen wij het volgende schrijven:

Mijne Heren,

Naar aanleiding van het artikel in de Wapenbroeders van 31 Maart 1949 onder de titel „Pijnlijke Zaak“, zou ik het volgende willen opmerken.

De Nieuwe Haagse Courant, waaruit het stukje overgenomen is, merkt op, dat de laatste tijd in de linkse weekbladen brieven gepubliceerd worden van misdragingen van militairen tegenover de Rep. gevangenen of tegen de bevolking. Over de misdragingen wil ik het hier niet hebben. Ze komen inderdaad voor, ondanks alle verklaringen van de couranten, dat van mishandelingen of doodschieten van gevangenen tot dusverre niets is gebleken. Over zulke berichten in de couranten halen alle militairen in Indonesië hoogstens hun schouders op. Ik wil het hier nu speciaal hebben over de hatelijke opmerkingen, die er aan het adres van de linkse weekbladen gemaakt worden en waaraan dan wel speciaal aan bladen als „Vrij Nederland“ en „de Groene“ gedacht zal worden, omdat deze bladen in hun kolommen dikwijls heftig tegen deze misstanden tekeer kunnen gaan. Ik vind het treurig, dat alleen deze bladen hiertegen opkomen en dat de zgn. rechtse bladen deze zaken stilzwijgen, of zoveel mogelijk proberen te vergoeden

wat met de Christelijke principes, die sommige van die bladen er op nahouden toch zeker niet in overeenstemming te brengen is. De N.H.C. staat met een air te beweren, dat juist de linkerpartijen er schuldig aan zijn voor de tot nu toe bestaande onbevredigende toestand. Ik ben nu 2½ jaar in Indonesië, maar mijn inzicht ten aanzien van de Indonesische kwestie is nog steeds niet veranderd. Ik keur in grote lijnen de gevolgde politiek van de regeringen nog steeds goed en volgens mij is het niet de linkse vleugel, die schuldig is aan de onbevredigende toestand, maar is het de politiek van de rechtse oppositie geweest, die nog steeds niet volledig kan inzien, dat het nationalisme geen phrase van een stelletje zgn. „opstandelingen of oproerkraaiers“, maar een werkelijkheid is. In theorie willen ze Indonesië de soevereiniteit geven, liefst met mensen, die zoveel mogelijk naar de pijpen van Nederland dansen, waardoor in de praktijk de vooroorlogse toestand zoveel mogelijk gehandhaafd kan worden. Iedereen heeft zijn eigen mening over de Indonesische kwestie en dat is ieders goed recht. Ik kan alleen niet goed hebben, dat van de zijde van de rechtse oppositie altijd de linker-vleugel (en dan denk ik speciaal aan de socialistische partij) verantwoordelijk wordt gesteld voor de onbevredigende toestand en dat ze het precies willen doen voorkomen, dat de militairen in Indonesië van deze zijde geen verwijten

willen incasseren. Voor vele militairen, die sympathiseren met deze bladen wordt het inderdaad een pijnlijke zaak, wanneer het voorgesteld zou worden, dat alle militairen, de gevolgde politiek, die de N.H.C. en derg. bladen voorstaan, zouden toejuichen. Volgens mij zou het fiasco hier in Indonesië dan nog veel groter worden. De linkse bladen gaan tenminste niet van het standpunt uit „Right or wrong my country“ en stellen dingen, die hier in Indonesië gebeuren die misschien voor Nederland niet zo erg prettig zijn, wel degelijk in het daglicht, zonder aan de naam van het Nederlandse leger in zijn geheel afbreuk te doen, omdat wij allemaal weten, dat het enkelingen onder de grote massa zijn, die zich aan deze misstanden bezondigen. Wanneer deze dingen aan de openbaarheid prijsgegeven worden, kan er misschien vlugger een eind aan gemaakt worden, dan wanneer we de politiek van het A.R. dagblad „de N.H.C.“ volgen. Ik weet natuurlijk niet, of U dit stukje belangrijk genoeg vindt om het in „Wapenbroeders“ op te nemen. Zo ja, dan zou ik het graag alleen met mijn voorletters ondertekend willen zien. Zo niet, dan hoor ik misschien in een postvelletje Uw mening nog wel. daarover. Bij voorbaat mijn vriendelijke dank,

Hoogachtend,
M.N.I

DE VOORPLAAT



In de controlekamer van het Strijdkrachtenprogramma Garut zit soldaat C. P. Henni uit Amsterdam achter de knoppen en schakelaars. Hij is de man, die uiteindelijk het programma „de

lucht in slinger“ op de juiste tijd en op het juiste volume van toon en klank. „De portier van de aether“.

Wapenbroeders
Dienst voor Legercontacten
Batavia.

NASCHRIFT

Teneinde zoveel mogelijk klaarheid te scheppen in een zaak, die de gemoederen hier en in Nederland thans bezig houdt, leek het nuttig, bovenstaande brief te publiceren en van commentaar te voorzien.

De schrijver maakt, om te beginnen een ernstige denkfout. Hij schijnt in de mening te verkeren, dat de rechtse pers het de linkse kwalijk neemt, dat zij getracht zou hebben, misstanden aan de kaak te stellen.

Dat is natuurlijk in het geheel niet het geval. De linkse pers heeft slechts beweerd de misstanden gepubliceerd, op gezag van niet-militaire schrijvers, die zelf niet de moeite hebben genomen, om een onderzoek te bevorderen en af te wachten, dan wel op gezag van militairen, die hun plicht verzaakt hebben door de misstanden (die zij zeggen aanschouwd te hebben) niet te bevoegder plaats aan te geven.

Hier spelen — als er inderdaad feiten te noemen zijn — gemakzucht en gebrek aan flinkheid de hoofdrollen.

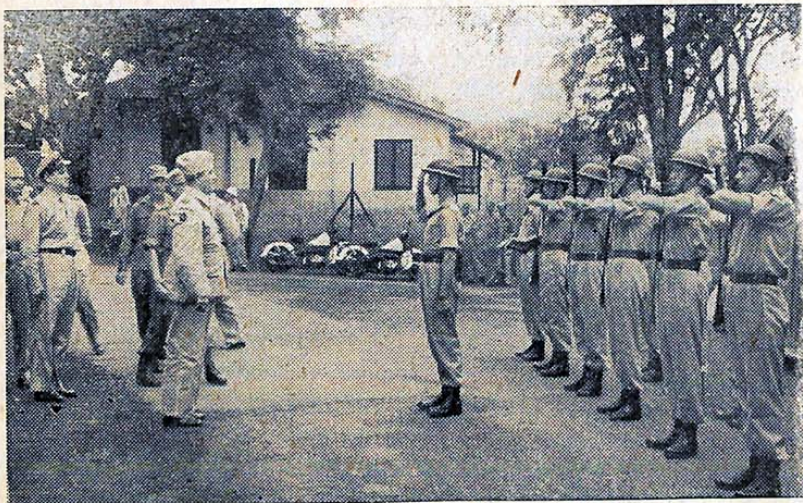
Zo is het ook met de schrijver van deze brief. Hij komt doodleuk met de bewering, dat misdragingen voorkomen en dat de militairen hun schouders op-halen, als ze lezen, dat er nog couranten zijn, die hun lezers voorhouden, dat daarvan tot dusver nog niets gebleken is. Hij vraagt echter, zijn naam niet voluit te publiceren en wil dus maar liever geen moeilijkheden krijgen.

Indien er schuldigen zijn aan het mogelijk bestaande feit, dat misdragingen niet spoedig genoeg de kop kunnen worden ingedrukt, omdat ze door niemand gerapporteerd zijn, dan zijn dit zeker niet de bladen, die er niets voor voelen, de naam van de Nederlandse troepen zonder enig bewijs door het slijk te sleuren, doch de gemakzuchtigen en halfslachtigen uit de troep, die nu de linkse bladen bijvallen in een volslagen ongecontroleerde berichtgeving, doch hun mond hielden toen ze verplicht waren te spreken.

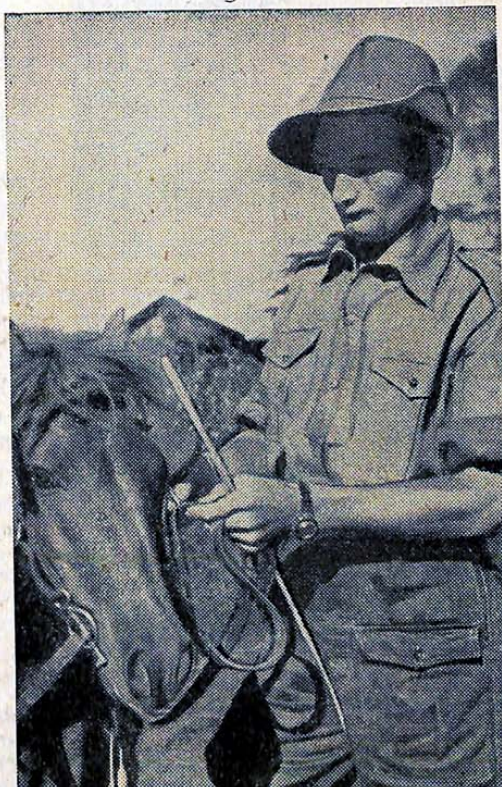
Realaetie

Waargenomen!

3

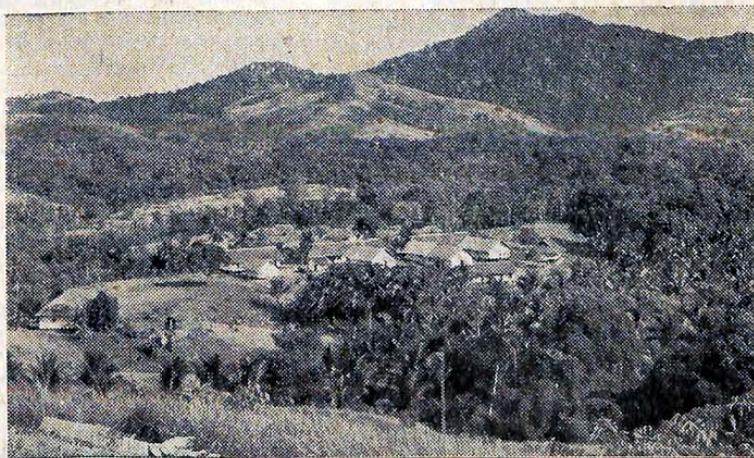


Te SEMARANG nam Generaal-Majoor J. K. Meyer, Commandant B-Divisie, afscheid van 't Detachement Midden-Java, dat gaat demobiliseren. Rechts: Al werkt de goudmijn **TJIKOTOK** in Ban. am nog niet, de bevolking is weer teruggekeerd. Harry Bos (A'dam) vormt de schakel tussen soldaat en bevolking en rijdt dagelijks op zijn paardje door de kampongs.

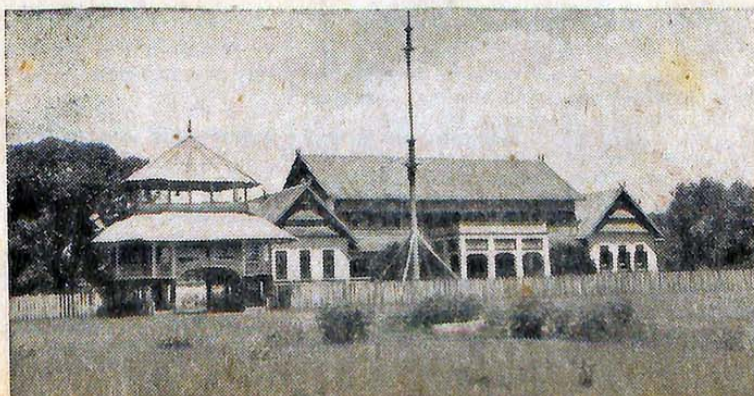


Thuis dronk je het uit een net kopje met een oortje. Hier doe je het uit grote glazen; de thee smaakt er niet minder om. Tijdens sportwedstrijden te **KEPADJEN** lest Sold. Akse (Leeuwarden) zijn dorst bij de „bar”, die door Sold. v. Diest (Ouderkerk a.d. Amstel) is geïmproviseerd.

Rechts: Op het eiland **SUMBAWA** verrichten de militairen hun dienst in een stille, doch mooie omgeving. Hier ziet men het Paleis van de Sultan van Bima.



In **KOTA BARU**, op de Noordkust van Pulu Laut, ligt een KNIL-detachement, gehuisvest in een prima verzorgd kamp in een prachtige streek.





"Jij gaat", zei een hooggeplaatst persoon, "morgen even naar Solo om dat en dat te doen en daarna kom je zo gauw mogelijk kombali". Nu was het pas negen uur in de ochtend, dan zijn wij nog niet geheel ontwaakt; derhalve zeiden wij "Tot Uw dienst" tegen die man, om na vijf minuten plotseling hoog op te springen, zoals wij Fanny altijd graag over die horden zien doen, maar spottend weerkaatste ons gegil tegen holle wanden in 'n lege kamer, helemaal leeg, op 'n verschrikkelijk opgewonden wezentje na dat "wij" heette.

Even kijken op de kaart. Dat was eh... driehonderd.... vierhonderd.... vijfhonderd kilometer! En die man zei zo langs z'n neus weg: "ga daar even heen enne... doe dit, doe dat, dan en dan terug, auto zus, route zo, doe ze de groeten". We waren er suf van en sliepen die nacht niet. Vijfhonderd..... Dat overleefte nog geen karbauw. Hoe moest dat met ons? Wij bestaen uit 65 kilo vel en been, al ons vet hebben we jaren geleden reeds uitgezweten, spieren hebben wij nooit gehad en hart, longen en lever functioneren maar ternauwernood meer na vierendertig maanden spierloos zwoegen.

Het voertuig viel mee. Zat behoorlijk in de verf, met hier en daar wel een slordig kogelgat, doch zoiets appreciëren wij. Dat staat stoer. Daar gaat iets edel-ruigs van uit. Daar houden wij van.

"Klimt er mar op", grijnsde de chauffeur, die kennelijk uit Brabant kwam: "dan za'k je baran wel voorin zette tege datter 's rege mocht komme, gij komt zo nauw nie, wat". Dat bemerkten wij na een geweldige klimpartij ook. Phillips hadden ze ditmaal geen atoombommen mee te geven, dus bestond de lading slechts uit een drie ton aan munitie, springstoffen en een onnozele dertig kisten bommen. Hoog daarop, beschelden

Jij gaat even naar Solo

als altijd, zaten wij, met ingevuld zakboekje en watjes in de oren voor de daverende knal straks.

Wij kunnen niet tegen lawaai.

Zo ook toen de wagen kapot ging, uitgerekend voor een stoplicht midden in Bandung. De Engelse motor, zweeg en de Brabantse chauffeur raasde. Achter ons filles van wagens, betja's, sado's, delemans, hand- en vuilniskarren; en dat alles maar drukken op claxons, bellen met bellen en die vuilnismensen maar roepen; dat we de gemeenteplannen in de war stuurden, of we Bandung wilde laten vervuilen, of er soms pest moest uitbreken" en op 't laatst begonnen zelfs alle paarden voor die meest uiteenlopende voertuigen mee te hinniken en kabaal te schoppen.

En wij ons maar ergeren.

Tot de grootste, vrolijkste, altijd tot helpen bereid zijnde vriend van de Genie opdaagde, de A.A.T., die ons onmiddellijk naar de LTD sleurde, waar ze gewoon op een kapotte wagen stonden te wachten.

We sloten aan in een enorme rij als nummer honderd en drie en weer was het aan zo'n lumineus idee van ons te danken, in alle bescheidenheid natuurlijk, dat we voorrang kregen.

Kwasi per ongeluk lieten we wat bommetjes van de wagen vallen, stootten een kistje handgranaten om, gingen wat met brens en stens staan modderen tot het voor de L.T.D.-zenuwen te erg werd en er vijftig tegelijk op die Ford van ons aanvielen, ons zodoende in de gelegenheid stellend ergens anders in de lucht te vliegen.

Wat wij, wijs als we zijn, niet deden. Na een poosje, om nauwkeurig te wezen, na acht uur en vijfenveertig minuten stonden we in Semarang onder een huif en sliepen de slaap, die, naar men zegt, weer levensvreugde geeft aan hen, die alle hoop op een beter leven reeds lang hebben laten varen.

De andere ochtend opnieuw een moeizaam gehijs om boven op dat oorlogstuig te komen en na een onbeschrijflijke rit, waarvan dus geen beschrijving te geven is, bereikten we Salatiga, waar een grijsgehelmd M.P.'er ons als laatste wagen bij een convooi naar Solo liet aansluiten.

Tien volle minuten ging alles wonderlijk goed. Toen was de olie op; na die bijgevuld te hebben kregen we een lekke band en toen die ook gerepareerd was en we trots de achterhoede dekten van het convooi werden we beschoten door een paar beslist onsympathieke wezens, vanuit een bosrand. Het was me een gekletter en een geklakkebol en gedaver en getoet tot een, ons begeleidende reuze vogel, er een afdoend einde aan maakte.

Op ons, die daar zo hoog en bescheiden zaten te denken aan mogelijke voltrefers in onze lading, maakte al dat geblaf en lawaai geen stulver indruk. Wij mogen dat wel.

Na ons verschoond te hebben ging het convooi weer verder en onze wagen, — heus voor de laatste maal geduldige lezer — ging weer kapot. Wij nog wuiven naar een stofwolk in de verte en we meenden vast, dat er iemand nog terugwilde ook, maar er verschenen geen break-downs, geen low-lenders, zelfs geen

(vervolg van pag. 5)

DAGORDER

De afgetreden H. V. K., Dr. L. J. M. BEEL, gaf op 2 Juni vóór de bestuursoverdracht de volgende dagorder uit:

Aan de Zee-, Land- en Luchtstrijdkrachten in Indonesië.

Nu ik mijn ambt als Hoge Vertegenwoordiger van de Kroon en daarmede tevens het Opperbevelhebberschap over de zee-, land- en luchtstrijdkrachten in Indonesië neerleg, is het mij een behoefte om uitdrukking te geven aan mijn grote bewondering en waardering voor hetgeen door U allen in de voorbije maanden werd verricht.

Onder zeer moeilijke omstandigheden hebt Gij U op bijzondere wijze gekwetend van Uw taak.

Ik breng eerbiedig hulde aan de nagedachtenis van hen, die het offer brachten van hun leven. Hun verheven voorbeeld blijve een aansporing tot volle plichtsbetrachting.

Het is mij een voorrecht geweest mij Uw opperbevelhebber te hebben mogen noemen.

Ik dank U allen en ik weet er mij van overtuigd, dat ook mijn opvolger onder alle omstandigheden op U zal kunnen rekenen.

Mijn goede wensen vergezellen U.

Leve de Koningin!

Batavia, 2 Juni 1949

Zó zijn Legerapen

VAN de mangga-boom tot de badkamer is een draad gespannen. Aan die draad is een stevige ring bevestigd, daaraan weer een draad en die loopt dan uit op de onvermijdelijke Kees of de nimmer ontbrekende Piet, de aap van het peloton. Soms heeft hij een grote witte strik om zijn hals, maar ook ziet men hem wel, met de handen op de rug gebonden, door het gras stuntelen. Het is al net naar z'n gedrag. U ziet ze in het groot en in het klein, in alle kleuren en soorten, binnen en buiten. Er is vrijwel geen goed peloton denkbaar zonder de aap. En er is ook geen aap denkbaar, die niet Kees of Piet heet. Het zijn de twee namen die ieder op de tong liggen, als hij ergens zo'n grimassenmakend dier ontmoet.

Het klinkt deftig-wetenschappelijk, als ik zeg, dat de taak van de aap in het Leger, een veelzijdige is. Toch is het dat niet. Het is stom eenvoudig, want bijna altijd is de aap het voorwerp waarop men zijn gevoelens kan afreageren. Hoe dikwijls komt het niet voor, dat een soldaat op „een beroerde dag”, plotseling in een vrolijke lach schiet, als hij de grimassen van „de” Kees of „de” Piet aanschouwt. En hoe dikwijls komt de aap zich niet koesteren aan de borst van de soldaat, als hij ziet dat deze iets heeft. Ja, als we de psyche van apen konden doorgronden, zouden we vermoedelijk ontdekken, dat het beest uit een soort verliefdheid bij de mensen komt, of in de hoop iets te krijgen, als hij deelneming betuigt. Maar intussen kan zo'n soldaat daar weleens door geholpen worden.

Gehard in de strijd

Om het uit het standpunt van de aap te bekijken: „Je kunt het als aap treffen, of je kunt pech hebben”. Kijk als zijn baas chauffeur van een brencarrier is, dan krijgt de pas aangekomen Kees een ruig leven. Hij moet dan leren, om tijdens een strotje vuur zijn kalmitte te bewaren, hij moet eten wat zijn baas eet, ook al komt dat uit een voorraad ongenietbare noodrantsoenen..... Enfin, hij moet zelf ook zo'n beetje soldaat worden. Dat zijn de echte soldatenkinderen.

Gehard in de strijd. Ik ken een aap, die tweemaal een mijnontploffing onder de eigen carrier meemaakte en daar heel rustig onder bleef. Als men bij dat dier staat te kijken, krijgt men onwillekeurig de indruk of de aap wil zeggen: „Wat denk jij eigenlijk wel, heb jij al eens iets meegemaakt?”

Tijdens de beide acties, zullen veel republikeinen wel vreemd hebben opgekeken, toen ze bemerkten, welk een voorname plaats, een minderwaardig dier als een aap, zich heeft weten te veroveren.

Ze zullen geschrokken zijn van de lange staarten, want een Indonesiër pleegt een aap meestal van zijn staart te ontdoen. Maar, al is de soldaat niet weekhartig in het algemeen, couperen doet hij vast niet.

Een grote vijand van de aap is de eveneens onvermijdelijke pelotonshond of -kat. Het zijn ware indringers in de verhouding „aap—soldaat”. Een hond is van nature nu eenmaal aanhankelijker dan een aap en dat schijnt de laatste te weten. Dat levert weer stof tot vermaak, want niets is grappiger dan de eeuwige schermutselingen tussen de lenige aap en de gemoedelijke hond.....

Jij gaat even naar Solo

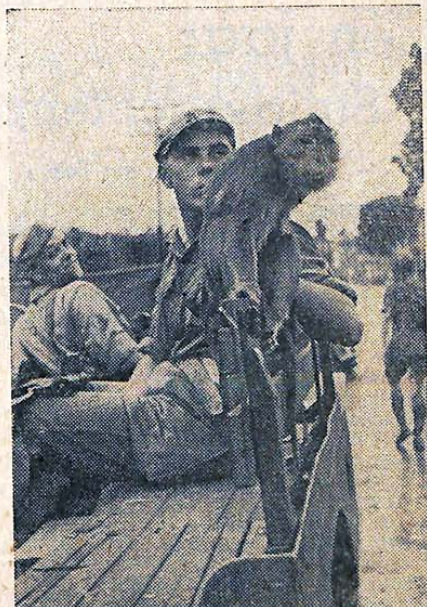
jeep of een motorrijder, die het nodig oordeelde naar ons te komen kijken.

Wij vonden dat wel vleidend. Zo iets bewijst, dat men ons bekwaam acht voor onszelf te kunnen zorgen, al doet het even raar voor mensen zoals wij, die gewend zijn steeds intens te denken aan de gevolgen, die bepaalde oorzaken kunnen hebben. Zo dachten wij daar, hoe afschuwelijk het is een grote tor in je klamboe te hebben. Wie er voor zou zorgen dat dat hondje van ons op tijd zijn melkje kreeg; en we dachten ook aan al die brieven van de Poes, die niemand ons achterop zou sturen. Aan gevaar dachten wij niet. Niet aan boze mannen, die ons op die eenzame weg zouden kunnen besluipen.

Nee, want die zouden wij rustig laten komen; tot vlak bij de wagen en dan de pen uit een handgranaat en rustig lachend, hemelwaarts drijven, temidden van drie ton ontploffende springstoffen, bommen, munitie en wegslingerende pelopors.

'n Krijgsende uithaal deed ons reeds 'n handgranaat grijpen, maar 't was de Brabander, die onze Ford weer op gang had.

En toen, hopelijk nog steeds geduldige lezer, reden we, op de tweede af, na tien minuten Solo binnen, achter ons latend een weg vol dode kippen, honden en zelfs — maar dat kunnen we verkeerd gezien hebben — een paar tot puin gere-



TROEPREPORTERS! AANTREDEN!

„Wapenbroeders” Nr. 8

Sld. ekl. N. A. J. Koevoets,
Staf Bat. Genie, „C” Div. „7 Dec.”
Sld. Th. Koks, 280303691,
401 Bat. Inf, 6 R.S.

(vervolg van pag. 4)

den hippopotamussen, die nooit erg vlug geweest zijn en die dat nu met de dood moesten bekopen.

Arme dieren. Wij mogen die nijlpaarden wel.

Bij de jongens, die we al zo lang niet gezien hadden, werden we ingehaald met gejuich, dat wij, bescheiden als altijd, glimlachend afweerden. Dan volgde onzerzijds een boeiend, maar kort, nuchter verslag van onze tocht; hoe we languit gestrekt op de Ford met een klewang de pelopors van de wagen hadden geslagen, getimmerd, gehouwen, gekrabbt tot ze jankend weglepen. En dat onze makkers in Solo het dus eigenlijk, in alle bescheidenheid natuurlijk, aan ons te danken hadden, dat er weer springstof en munitie was.

Die Brabantse chauffeur, vertelden wij verder, is ook wel een geschikte knaap, maar..... we fluisterden zachtjes het droeve verhaal van de hippopotamussen en iedereen zat te huilen toen we klaar waren. Nee, dat had hij niet moeten doen.

Toen dan eindelijk alle belevenissen zo simpel en eenvoudig mogelijk waren geschetst, dronken we vier mess-tins koffie leeg; want zulke wederwaardigheden, hoe gewoon overigens voor ons, gaan op de duur toch niet in je kouwe kleren zitten, nietwaar geduldige lezer? En wat wij daar in Solo beleefd hebben?

Hou op!

N. A. J. Koevoets.

Wapenbroeders

Eén jaar

Strijdkrachtenprogramma Garut

Hoe het begon.

DIKWIJLS werd de wens geuit: „Hè, nu moest je net als thuis 's avonds gezellig naar de radio kunnen luisteren". „Ja, in de cantine kon je terecht, maar je wilt een eigen sfeer hebben om een brief te schrijven of een boek te lezen".

„Die „lui" bij de verbinding hebben in hun vrije tijd een ontvanger gebouwd. Zouden ze naar ons huis een lijntje kunnen leggen?"

Er kwam een lijntje. Het leek wel een sneeuwbal, die eerste aansluiting. Twee, drie, acht, enz. werden het. En nog steeds werd er gezegd: „Toe, joh, voor ons huis kan er nog best een lijntje af". Het kon op een goede keer niet meer. Eerst moest er een versterker tussen komen.

Het gevolg was dat de mensen aan de slag gingen. Uit overal bij elkaar gehaalde onderdelen werd een oorspronkelijk onbruikbare versterker in orde gemaakt en ingeschakeld. Het ging! Na verloop van tijd kwam de radiocentrale Garut tot stand met ongeveer een 40-tal aansluitingen, compleet met controle- en draaitafel. De mogelijkheid werd geschapen eigen programma's te geven — uitzendingen, kerkdiensten, voetbalverslagen, cabarets, etc. Ja, dat was het begin. In enkele woorden is het weergegeven, maar welke moeiten daarvoor getroost werden, welke „stunts" moesten worden uitgehaald voor het zover was, kan niet in woorden worden uitgedrukt.

Een stapje verder.

Toch was er een onbevredigd gevoel. Fijn was het dat de zaak eenmaal zover voor elkaar was gebracht, maar....., alles bleef uiteindelijk geconcentreerd op de Brigadestaf en de onmiddellijke omgeving daarvan. „De jongens buiten moesten we een eigen programma kunnen geven". „Voor en door de militairen". Een zender, welke het gehele brigadegebied zou kunnen bestrijken, dat moest het zijn. Officieel werd het aangeboden, terwijl de radiomonteurs begonnen met het in

elkaar zetten van een zender. De Brigadecommandant, de Kolonel H. M. G. J. Lentz zegde van zijn kant mogelijke hulp toe. Aan hem en aan de Staf van het Strijdkrachtenprogramma was het te danken dat het Brigadestrijdkrachtenprogramma „de lucht in kon". Er kwam echter meer voor kijken. Een studio moest worden ingericht. In een kampong-huis werd dagen achtereenvolgens geklopt, gehamerd en gezaagd. Hoe onwaarschijnlijk het ook moge klinken „er kwam een echte studio", althans een huis wat als zodanig uitstekend voldeed. Het enthousiasme had gezegevierd over allerlei tegenslagen. Er kon worden begonnen met experimentele uitzendingen. Luister-rapporten kwamen binnen. Niet alleen van Java, maar zelfs uit andere delen van Indonesië. Dit gaf voldoening; een stimulans ook, want „af" was het nog niet.

Brigadestrijdkrachtenprogramma Garut.

Eindelijk dan op 1 Juni 1948 de officiële opening. Vele hoge gasten waren aanwezig. Tijdens de openingsrede van Kolonel Lentz kon men menig glunderend gezicht zien. Vooral van de werkers, die, terwijl ze hun beste krachten gaven, toch steeds „in hoop en vrees" hadden geleefd. Ze konden op dit belangrijke moment met recht een zucht van verlichting slaken. Toch was het moment dat Radio Garut officieel zijn plaats tussen de andere omroepzenders had ingenomen niet het sein voor deze mensen op hun lauweren te gaan rusten. Integendeel!

Eén jaar omroep

Een jaar is voorbijgegaan. Een jaar hard werken voor alle medewerkers van het Brigadestrijdkrachtenprogramma. Daar de zender uit oud materiaal was opgebouwd en vervanging door betere onderdelen altijd niet mogelijk bleek, kostte het dikwijls bijna bovenmenselijke inspanning om elke avond zes uur de



Sld. ekl. Popma en soldaat Dorsman in de discotheek van „studio" Garut.

vele luisteraars weer tevreden te kunnen stellen. Steeds ging het beter. Was het eerst een luister-rapport van Sumatra of Biak, later werd zelfs uit Zweden een enthousiast luisterrapport ontvangen. Officiële mededelingen maken melding van ontvangst in Nieuw-Zeeland en Australië. Het is een kroon op het werk, wat in het afgelopen jaar werd verricht.

Dank zij de programma's, welke een aanvulling vormen op hetgeen wordt gebracht door andere zenders, werd radio Garut al spoedig populair.

De Terr. Dienst Welz. Verz. helpt waar ze kan met instrumenten, enz. om eigen uitzending mogelijk te maken. Kortom 't LOOPT!!! Een Mijlpaal is bereikt. Weer zal niet worden gezegd „We zijn er". Juist omdat de ontspanning, de ontwikkeling, de geestelijke verzorging, de voorlichting, middels de radio door de troep op grote waarde blijken te worden geschat.



Thans beschikt Strijdkrachtenprogramma Garut over een eigen zender en studio, over een staf van bekwaame medewerkers, maar eer het zover was.....

HET STRIJDKRACHTENPROGRAMMA IS ER VOOR U

..... en zou dus graag iets willen weten over Uw waardering en wensen. U kunt een handje helpen bij de verdere verbetering der radio-programma's door onderstaand vragenlijstje in te vullen en uit te

knippen en daarna Uw Commandant te vragen, het als dienstpost te verzenden aan Staf Strijdkrachten-programma te Batavia. Het is een kleine moeite en het kost U niets. Hier zijn de vragen:

1. Naar welk station luistert U het meest?
2. Wat is Uw mening over de uitzendingen van het Strijdkrachtenprogramma over dit station?
3. a. Welke zijn de uitzendtijden van dit Strijdkrachtenprogramma?
- b. Welke uren zouden volgens U beter zijn?

4. Streept U aan wat U graag hoort:

1. Causerieën
2. Klassieke muziek
3. Populair klass. muziek
4. Operamuziek
5. Operettemuziek
6. Solozang
7. Koorwerken
8. Jazz.
9. Swing
10. Dansmuziek
11. Marsmuziek
12. Filmmuziek
13. Crooners
14. Ned. orkesten
15. Ned. zangers
16. Franse chansons
17. Bioscooporgel
18. Kerkorgel
19. Gewijde muziek
20. Sweet music
21. Hersengymnastiek
22. Sportuitzendingen
23. Overige reportages
24. Verzoekprogramma's
25. Show-programma's
26. Cabaret
27. Hoorspel
28. Hawaiïan-muziek.

5. Waar staat Uw radiotoestel?
6. Op welke tijden luistert U het meest?
7. Beluistert U gesproken woord?
- Zo ja, welke rubrieken het liefst?
8. Welk orkest hoort U het liefst?
9. Welke zangstem hoort U het liefst?
10. Op welke programma's zet U het toestel af?
11. Hoort U verschil tussen Burger en Strijdkr. Programma?
12. Is het onder 1. genoemde station bij U goed te ontvangen?
13. Als U niet naar dit station luistert, naar welke dan?
14. Verdere wensen of adviezen? (Is dit formulier te klein, waag er dan gerust een postblad aan)

NAAM (niet noodzakelijk). Rang:
Standpl.

Aan Heren COMMANDANTEN wordt verzocht de door hun onderhebbenden ter verzending aangeboden formulieren per dienstpost op te zenden aan: STAF STRIJDKRACHTEN-PROGRAMMA, Koningsplein-Z. 17, BATAVIA.

Reis-impressies uit Toradjaland

HET leven van de Kallers lijkt op het eerste gezicht erg eenvoudig. De dorpsbewoners hebben ieder hun familiehuys met erf en op een geschikte plek zo dicht mogelijk bij de kampong een rijstveld, terwijl de vrouw dikwijls ook nog mals verbouwt en oebi, een witte wortel, die als volksvoedsel dient. De koffie en tabak doen het hier goed. De werkbuifels zijn niet duur, een flinke kip kost een gulden en eieren brengen een dubbeltje op, terwijl de palmwijn, een volksdrank, die lang niet kwaad is, geen handelswaarde heeft. De textieldistributie is overvloedig en bovendien verstaan de vrouwen de kunst, uit boombaststroken lappen stof te kloppen waarvan ze mooie baadjes en crinolineachtige lange rokken maken. In de bergen leven ook nog mensen op een halfnomadische wijze.

Zij verzamelen bosproducten, zoals boomhars en rottan en plegen roofofbouw op een veld, dat zij door het afbranden van een stuk bos hebben aangelegd en na de oogst braak laten liggen om elders weer een ander veld plat te gaan branden.

Dat door deze ontbossing bandjirs ontstaan, die in het laagland grote schade aanrichten, is een zorg, die hen niet kwekt. Militaire patrouilles verzamelen gegevens over het aantal mensen, dat aldus in de bergen leeft, maar het burgerlijk bestuur kan er verder niet veel aan doen. Vroeger, in de „koloniale” tijd had men er een middel tegen, dat de radja's, die de nieuwe tijd niet begrijpen, nog wel eens aanbevelen. Men stelde de mensen in de gelegenheid, zich in de vlakke te vestigen, daar een huisje te bouwen en een stuk land te bewerken. Om dit mogelijk te maken werden zij gedurende een half jaar door de overheid onderhouden. De halsstarigen werden gedwongen, doordat men na herhaalde aanmaningen eenvoudig hun berghutje in brand stak. „Bakar” heet dit systeem, dat nu niet meer mag worden toegepast, zodat de Toradja's de vrijheid hebben, hun land langzaam maar zeker te vernielen. De bergbevolking draagt bij het werk alleen een lendendoek, terwijl zij lappen van geklopte boomschors als deken gebruikt, want die stof is warm en de nachten zijn kil in de bergen. Dat merken ook de soldaten, die dicht rond hun houtvuur kruipen als zij hier hun bivak moeten opslaan. De mensen kennen hier geen gedwongen werkloosheid en geen economische crisis, van een republiek of zelfs van een Negara Indonesia-Timur hebben de meesten nog nooit gehoord.

Toch doen ze wel aan politiek. Er is wel eens meningsverschil over een radjapost en dan moeten de oudsten van de stam, de adatraad, er aan te pas komen. Zo is de Radja van Tinombo, die in 1942 werd verbannen en nu terug wilde komen, door zijn volk afgepoelard. Ter verzekering van hun handelsbelangen hebben vroeger namelijk

zowel de Nederlanders als de Portugezen zich wel eens in de plaatselijke politiek gemengd en Boeginezen of Mandarezen als radja's ingevoerd, op wier dankbare loyaliteit zij dan dachten te kunnen rekenen. De radja van Tinombo stamt uit een geslacht, dat van oorsprong Mandarees was en nu wenst het volk een autochthone radja. Republikeinse propagandisten hebben hier, waar de belangstelling niet verder reikt dan de eigen stam, weinig kans en bovendien houden de soldaten een wakend oog op alle vreemdelingen. Toch zijn er in kuststreken, die altijd dynamischer zijn dan het binnenland, wel weerklanken te horen van het gebeuren op Java. Een pretendent voor de „troon” van Paloe, wiens aanspraken door de adatraad niet zijn erkend, heeft het nu in de grote politiek gezocht en is republikein geworden en de radja van Kaleke vindt het ook geen slechte zaak, om republikein te zijn, want zijn progressieve ideeën zijn tot nu toe nogal winstgevend voor hem geweest. Zo maakte hij bekend, dat hij een coöperatie ging opzetten en liet iedereen maar vast betalen voor het lidmaatschap.

Ook moest iedereen vijf gulden bijdragen voor de aankoop van een vliegtuig, dat „door Java” zou worden geleverd en hij liet ruim vijfhonderd gulden inzamelen om een bio-

scoopvoorstelling te organiseren. Niemand heeft van die plannen ooit iets gezien, van het geld trouwens ook niet meer.

Maar overigens zijn de radja's en het volk loyaal gebleven, de eerste patrouilles na de bevrijding werden even hartelijk ontvangen als voor de oorlog gebruikelijk was.

De patrouilles leveren meteen een mooie gelegenheid voor de hertenjacht. De herten leven hier in grote kudde. De bevolking jaagt er met speren op, maar dat heeft nauwelijks invloed op de hertenstand. Nu en dan organiseren de radja's een drijfjacht en zij hebben meestal ook vergunning een geweer te bezitten.

Maar de eigenlijke jagers zijn toch de soldaten. Zij weten precies waar de goeie jachtvelden zijn, plekken waar water is en fris gras of platgebrande bosgronden, waar de herten de as komen oplikken voor het zout dat er in zit.

Als er een feestje is in de tangsi, gaat er een kleine patrouille op uit om even wat herten te halen en het is geen bijzonderheid als zij met tien flinke beesten terugkomt.

Een gelukkig land, maar de bevolking gaat gebukt onder vrees voor goden en aardgeesten en de soldaten verlangen af en toe naar de stad, met bioscoop en dansgelegenheden. Volmaakt is het nergens.



Toradjaland

Leer ons dan stil te zijn

9

ALS in de avond de gedachten zich vermenigvuldigen en het verlangen naar hen die wij achterlieten ons te sterk dreigt te worden, leer ons dan stil te zijn. Leer ons, dat wij stil mogen zijn, omdat Gij met ons zijt en omdat de ganse aarde toch onder Uw heerschappij is. Leer ons o God, dat de vreugden van deze wereld niet kunnen opwegen tegen de vreugde, die Gij ons bereidt, wanneer wij ons hart voor U openzetten.

Leer ons dat, al lijkt de toekomst soms nog zo donker en al weten wij vaak niet waar wij het moeten zoeken, bij U een veilige toekomst ligt te wachten. Dat, wanneer wij U kiezen als de Leidsman voor ons leven, wij helemaal niet bezorgd hoeven te zijn omdat wij onze zorgen, onze moeiten en ons verdriet op U kunnen afwentelen.

Leer ons op U vertrouwen en doe ons inzien Heer, dat al de machten van deze wereld voor U wegvallen en dat, al lijkt Uw bemoeienis met de mens nog zo gering, Gij toch inderdaad die mens gadeslaat in al zijn doen en laten.

Leer ons U lief te hebben, opdat wij door onze liefde voor U, onze naaste zullen liefhebben en ons leven daardoor rijke inhoud geven.

Leer ons te berusten in ons lot, ook al lijkt ons dat soms hard en onbillijk, want Gij toch bestuurt ons leven. Geef, wanneer dat mogelijk is, de vervulling van onze wensen, al hebben wij dat niet verdiend. Wij weten Heer, dat wij Uw

geboden met de voeten treden en dus op Uw genade in geen enkel opzicht aanspraak kunnen maken. Maar ook weten wij, dat Uw Zoon voor ons de weg heeft gebaad naar een beter Leven.

En omdat wij dat weten God, kan er blijdschap wezen in ons hart. Een blij-

Leer ons Heer, dat wij niet alleen in de stille ogenblikken van de avond aan U denken, maar ook wanneer het volle leven ons van U tracht te verwijderen. Houdt Gij ook dan onze handen met Uw Goddelijke kracht omvat, zodat wij niet ten onder gaan.

Want wij denken soms wel Heer, dat wij het alleen af kunnen maar als het er werkelijk op aankomt, dan voelen wij hoe zwak wij zijn en hoe onmachtig.

Leer ons dat er slechts één weg is die naar het eeuwige Leven leidt, de weg die soms lijnrecht indruist tegen hetgeen ons hart wenst te doen. Ons hart dat zo spoedig ontvankelijk is voor de dingen van de wereld, die toch van zo weinig waarde blijken te zijn als wij verlangen naar vrede in ons hart.

Leer ons met een glimlach afstand te kunnen doen van hetgeen voorheen ons leven uitmaakte, Heer, doch indien het Uw wil is, hergeef ons dan de vreugden van ons

leven als de tijd daarvoor gekomen is.

Wanneer Gij onze gebeden verhoort, leer ons dan bovenal U daarvoor dankbaar te zijn en onze dankbaarheid te tonen in een leven, waarin Gij de grootste plaats inneemt. Amen.

J. L.

Pinkster 1949

Vandaag zijn wij met gierende geluiden en vuren tongen, vreselijk bekend.
Wij weten bitter goed wat die beduiden.
Maar wat wij éven vrees'lijk zijn ontwend

is dit, waarvan wij in het hoofdstuk lezen:
„Zij waren daar eendrachtiglijk bijeen”
En hiervan willen mensen niet genezen;
Van een verdéeldheid tegen iedereen!

Heer, laat vandaag het Pinksterfeest ons leren
Hoe groot het loon is, van die éénsgezind
zich naar U om dezelfde Trooster keren.
En geef, dat deze wereld zich bezint!

Jan van Loo

schap die er is als wij op een stille avond tot ons zelf komen en Uw aanwezigheid merken.

Als de avond is gedaald, blijf Gij dan bij ons Heer. Als Gij bij ons zijt en ons de kracht geeft door Uw tegenwoordigheid, waarvoor zullen wij dan bang wezen?

WAPENBROEDERS GEVALLEN

IN DE PERIODE VAN 1 TOT EN MET 7 MEI 1949

K. L.

Sld. A. Hoos	No. 250522070
Sld. F. J. de Jong	„ 250726129
Sld. C. Kremers	„ 280303228
Wmr. K. Prins	„ 250427140
Sld. ekl. A. Klooster	„ 251007024
Sld. A. J. Muller	„ 280606725
Sld. J. J. Vermaire	„ 250502134
Sld. ekl. W. Langenhuisen	„ 270203209
Sld. ekl. Th. B. Jansen	„ 270804229
Sld. P. W. Westra	„ 270720232
Sld. G. Tervoort	„ 270216123
Sld. H. J. v. d. Ven	„ 250509134

K. N. I. L.

Men. sld. tkl. Infie. I. Endole	No. K. 54824771
Men. sgt. Infie. S. L. Langoy	„ 27264

K.N.I.L.

Jav. kpl. Suparman	No. 34820
Soend. kpl. Infie. Agus bin Mudari	„ K. 12468727
Jav. sld. ekl. Karmin	„ 17187
Amb. sld. tkl. Infie. M. Harmosial	„ K. 11469137
Amb. sld. tkl. Infie. S. Lawansuka	„ K. 5461504
Jav. sld. ekl. Art. Bero	„ 32304
Tim. sld. ekl. Infie. R. Domingus	„ 40940
Soend. vrijw. dpl. Karji bin Saria	„ 31964
Men. sld. ekl. Infie. W. Qumajas	„ K. 6468592
Amb. sld. tkl. Infie. P. Pasalbessy	„ K. 10467559
Men. kpl. Infie. O. A. Rares	„ K. 10467559 vermist
Men. kpl. Infie. A. E. Tangkere	„ K. 10466957

De vorige verlieslijsten dienen te worden aangevuld met: K.N.I.L. een sld., waarvan naam nog niet vermeld kan worden daar familie h.t.l. nog niet ingelicht kon worden.

Nieuwe wapenen en nieuwe tactiek der 18^e eeuw

Over bajonetten, handgranaten en lichte infanterie

EEN zeer belangrijke uitvinding in de 18^e eeuw was de invoering van de bajonet, die nu om de loop van het musket werd vastgezet, zodat deze hierdoor niet meer afgesloten werd. Om en nabij 1700 werd deze bajonet algemeen in gebruik genomen. Dit betekende tevens het einde van het onderscheid tussen „Vuurwapendrager” en „Piekenier”. De Infanterist was, nu zowel tot vuren als tot steken in staat. De Fransen voerden dit nieuwe wapen, dat naar het stadje Bayonne was genoemd, het eerst in. Spoedig daarna werd de bajonet bij alle andere legers ingevoerd.

Tevens begon de musket met vuursteen-slot het Zweedse radslot te verdringen; het laatste was in de plaats van het primitieve lont gekomen. Steeds meer kwam nu het geweer met lange loop in zwang.

„Grenadiers” en „Grenadiers”

Een ander geliefkoosd wapen uit het begin der 18^e eeuw was de handgranaat. Oorspronkelijk waren Grenadiers een aantal speciaal uitgezochte Granaatwerpers. Later raakte de handgranaat in onbruik en een Grenadier werd niets anders dan een bijzonder goed getrainde en geklede élite-Infanterist. Tijdens de Eerste Wereldoorlog kwam de handgranaat weer in gebruik en her kreeg de naam Grenadier zijn oorspronkelijke betekenis.



Hertog van Marlborough: te veel intrigues...



Frederik de Grote: straffe vuurdiscipline.....

Zo waren er in 1914 twee soorten Grenadiers. De élite-Infanterie-regimenten en degenen, die werkelijk granaten wierpen.

Maar wellicht is het duidelijkste kenmerk der achttiende eeuwse oorlogvoering de, wat de Engelsen noemen, „dunne rode lijn”. De Zweedse opstelling in de slag bij Lützen (1632) bestond uit twee lange dunne linies. Infanterie in het midden en Cavalerie meestal op de flanken. De artillerie was in een lange linie voor de Infanterie opgesteld. Tijdens een frontale cavalerie charge, konden de kanonniers in dat geval hun stukken op de laatste minuut verlaten en achter de Infanterie bescherming zoeken. Deze z.g. „Lützen-tactiek” beïnvloedde de vechtwijze van de volgende eeuw op sterke wijze. Mede hierdoor verdwenen bijv. de onhandelbare Spaanse carré's na de Dertig-jarige Oorlog.

Perfekte vuurdiscipline

Frederik de Grote was de Grootmeester der 18^e eeuwse oorlogvoering. Hij was zijn eigen Opperbevelhebber en juist daardoor sterk in het voordeel. Een Hertog van Marlborough daarentegen, Winston Churchill's voorvader, ook een van de grootste militairen van die tijd, was zo diep in hof-politiek en intrigues betrokken, dat hij er in zijn militaire leven grote hinder van ondervond.

Niet aldus der „alte Fritz”. Zijn systeem was zo geperfectionneerd, dat een van zijn Generaals een geheel boek schreef over de

noodzakelijkheid om de Infanterie-pas met één per minuut te vermeerderen. Dit is wel in schril contrast met de romantische onbeholpenheid uit de middeleeuwen. De precisie en regelmaat was nu zo geworden, dat de veldheren van te voren het percentage uit konden rekenen van te veel geranselde en onderbetaalde deserteurs. Het desertie percentage bedroeg ongeveer 20% van het totale verlies. Dit is een Oostenrijkse schatting en de Oostenrijkse discipline was ietwat milder dan de Pruisische!

Frederik de Grote was een groot aanhanger van een straffe vuurdiscipline. Zijn Infanterie kreeg ijzeren laadstokken, die onbreekbaar en buigzaam waren en daarom veel doeltreffender dan de houten laadstokken van zijn vijanden waren.

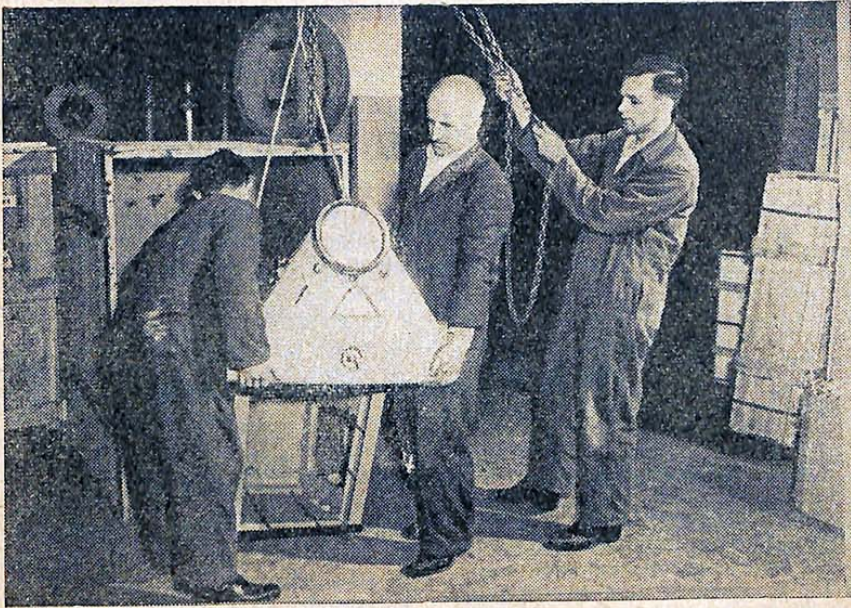
Een Pruisische specialiteit was het rollende salvo. Andere legers hadden de neiging om per gelid te vuren. Het Pruisische vuur daarentegen golfde langs de gehele lijn heen en weer. Het begon op de flanken en concentreerde zich dan compagnies gewijs in de richting der twee middelste compagnieën. Op het ogenblik dat deze middelste compagnieën vuur gaven, waren de buitenste compagnieën weer tot vuren gereed. De Pruisische linie was in staat om vijf salvo's per minuut af te geven, terwijl de tegenstanders er slechts twee gaven. Geen geringe prestatie wanneer men bedenkt, dat het Pruisische geweer een voorlader was, die één schot per keer kon afgeven.

Lichte Infanterie ingevoerd

Franse en Brits-Indische oorlogen leerden Engelsen en Franse officieren de tactiek der ongeregelde guerrilla-gevechten, het vuren van achter bomen en de lichte inleidende schermutselingen. Het gevolg was dat Franse en Britse legers de „Lichte Infanterie” begonnen in te voeren, welks manoeuvres gedeeltelijk op die van de Roodhuiden waren gebaseerd. Deze z.g. lichte troepen deden voorpostendiensten, voerden schermutselingen en bleken soms even hinderlijk te zijn als een wolk musketen.

Om de werkelijk, zeer hevige cavalerie-charges der 18^e eeuw tegen te gaan, werden de lange, ijle linies geleerd om holle vierkanten te vormen, één bataljon per vierkant. Het werd niet veelvuldig toegepast, maar het bleef min of meer in zwang tot de Eerste Wereldoorlog en was vooral bij Engelse troepen zeer geliefd. Grote roem verwierf dit systeem bij Waterloo, waar de Engelsen op deze wijze Bonaparte's zware ruitertij en de Poolse lancers tegen wisten te houden.

.. (Verkort uit Military Engineer).



Electronenmicroscop

Op de Exhibition of the Physical and Optical Society te Londen trok een electronenmicroscop zeer de aandacht. Dit apparaat was door Philips naar Londen gestuurd om dienst te doen bij het onderzoekingswerk ten bate van de mensheid, in het laboratorium van het Koninklijke Kanker Hospitaal te Londen.

Deze electronenmicroscop is de eerste die door Philips naar het buitenland is gezonden.

Op de foto ziet U hoe de eigenlijke microscopbuis met het middenstuk van de apparatuur in een grote pakkist wordt geborgen, voor hij zijn weg naar Londen zal afleggen.

Goederentrein in rivier

Onlangs kon men even buiten het station Meppel nevenstaand tafereel zien. Tijdens de reparatie van een gebroken koppeling op een zijspoor, reed het voorste deel van een goederentrein door het stootblok en kwam in het Drentse grensrieviertje „De Reest” terecht.

De locomotief verdween half onder water terwijl enige goederenwagens boven op de machine in diggelen werden gereden.

Nederlandse motorrijwielen

Als resultaat van de Frans-Nederlandse samenwerking is onlangs in de, tijdens de oorlog grotendeels verwoeste en thans herbouwde, electriciteitscentrale te Arnhem de eerste Nederlandse fabriek voor motorrijwielen van het middelzware model geïnstalleerd. Deze motorenindustrie is voor Nederland zeer lonend, terwijl Frankrijk de Nederlandse guldens, die deze samenwerking het land oplevert, heel best kan gebruiken.

Het aandeel van de Fransen in deze onderneming, de N.V. Motorrijwielenfabriek Kaptein, bestaat voornamelijk uit hun ervaring in motorenbouw, hun licenties en het verschaffen van een aantal onderdelen, dat in Nederland niet te krijgen is. De Nederlandse arbeiders doen dan de rest.

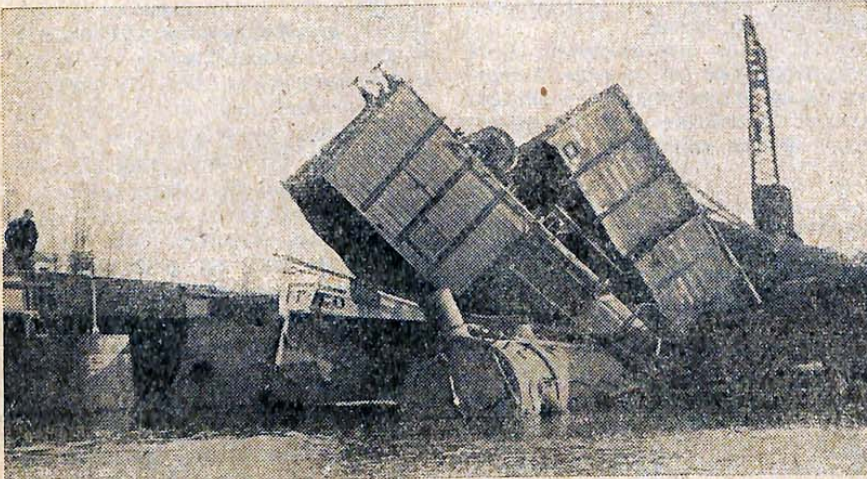
In het eerste productiejaar zullen 10.000 motoren de fabriek in Arnhem verlaten. Deze motoren zijn voornamelijk bestemd voor de binnenlandse behoefte en zullen grotendeels tot het standaardtype 175 cc. behoren. In de komende jaren zal 60% van de productie naar het buitenland geëxporteerd worden.

„Haringvloot is uitgevaren

Op 17 Mei jl. is de Nederlandse haringvloot uitgevaren en natuurlijk gaan hieraan de nodige voorbereidingen vooraf. Het is een drukke van belang in en nabij de vissershavens. Onze medewerker in Nederland brengt in het volgende nummer een reportage over deze drukte en de afvaart der vissersschepen.

Ook de vrouwen lieten zich niet onbetuigd en leverden haar aandeel in het voorbereidend werk.

De foto toont Scheveningse vissersvrouwen bij het opslaan der nieuwe netten.



Terwille van de Nederlandse bouwers

De feiten

Op deze pagina's zult U vaak foto's en nieuws over de wederopbouw van ons land aantreffen, zo vaak missenien, dat U wel eens verzucht: „Weten ze nu heus niets anders te vertellen, dan dat het zo goed gaat in Nederland, dat de mensen allemaal zo hard werken om ons land er weer boven op te helpen, dat de toestand met de dag vooruitgaat, zienderogen, om maar eens een bekende term te gebruiken?”

We zouden er op kunnen antwoorden: „Honni soit qui mal y pense”, want wee degene die hier kwaad van denkt. Wij hebben werkelijk eerbare bedoelingen met hetgeen wij U in „woord en beeld” brengen.

We hoeven niet als de bekende struisvogel de kop in het zand te steken en zodoende de werkelijkheid om ons heen niet opmerken. Helaas, wij weten maar al te goed, dat het in ons lieve landje nog lang niet is, zoals het wezen moet. Iedere medaille heeft nu eenmaal twee zijden. Grote statistieken vertellen ons dat de werkloosheid gedurende het laatste jaar een stijgende lijn heeft vertoond. In dit geval dus een stijging die ons niet erg welgevallig kan zijn, wat zij dan ook inderdaad niet is. Toch bedraagt het

totale aantal werklozen nog geen twee procent van het totaal der ruim 4 miljoen mensen omvattende Nederlandse beroepsbevolking.

De minister van Wederopbouw en Volkshuisvesting zei onlangs nog van de bouwplannen: „Men kan een jaar vooruit de ontwikkeling van de deviezenpositie eigenlijk niet overzien”. Waarmee hij dus maar wilde zeggen, dat hij ook niet wist hoeveel woningen er gebouwd zouden kunnen worden, in verband met het daarvoor toegewezen bedrag aan deviezen. Toch garandeerde de minister voor 1949 een productie van tenminste 35.000 woningen.

Hij zei verder niet te overdrijven wanneer hij de productie voor de volgende vier jaren op telkens 5000 woningen méér schatte, zodat in 1953 en volgende jaren dan 55.000 woningen per jaar gebouwd zouden kunnen worden.

We hebben in deze kolommen reeds eerder geschreven dat volgens berekening en bij het gebruiken van Duplexwoningen in 1958 het woningtekort zou kunnen worden opgeheven. Het zij zo.

Onze basis

Ongemerkt zijn wij echter weer op het chapter: bouwen terechtgekomen. En dat is toch niet zo gek als het wel lijkt.

Want al valt er nog zoveel op te knappen in Nederland en zullen wij heus in de komende jaren als we gedemobiliseerd zijn, niet mogen verwachten een genoeglijk en gerust leven te kunnen leiden, toch is het kenmerkend dat Nederland maar bouwt, bouwt en nog eens bouwt.

Wanneer wij een Weremeus Buning zouden zijn, dan zouden wij deze bladzijden gevuld hebben met een „Balade van de Nederlandse bouwer”.

De boer ploegde voort, door de eeuwen heen, omdat er voor hem nog niet te denken viel aan rust. „Terwille van de boer die ploegt, besta de wereld voort!”

En terwille van de bouwers in Nederland, die na een tijd van afbraak en nedergang weer begonnen zijn met 't werk van de wederopbouw, moge Nederland er boven op komen. Terwille van al die werkers van hoofd en hand, die begrijpen dat Nederland nog een zware tijd tegemoet gaat, maar die ook weten dat die moeilijke tijd doorworsteld zal worden als iedereen zijn plicht verstaat.

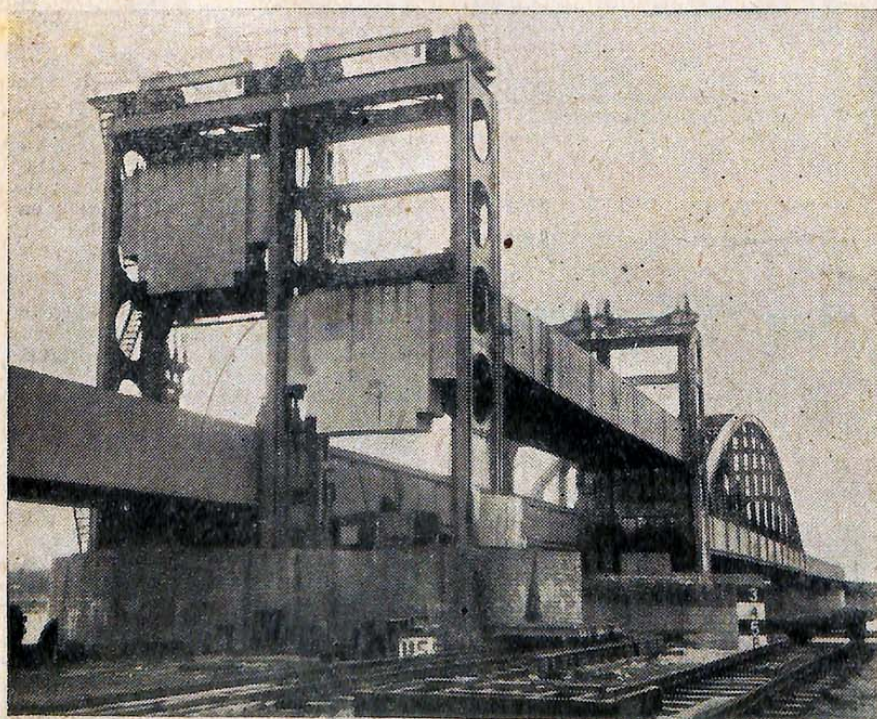
Van de door de oorlog zwaarst getroffen landen, staat Nederland wel op de meest solide basis, nl. op de basis van de werkkraft van zijn inwoners.

De foto's die op deze pagina's voorkomen verduidelijken enigszins wat wij bedoelen.

Bij de foto's

U ziet allereerst de spoorbrug bij Zwolle, die bijna gereed is gekomen. De foto toont het belangrijke hefgedeelte dat dezer dagen gereed is gekomen. Binnen korte tijd zal de spoorverbinding tussen het Noorden en het Westen van ons land over de IJsselbrug weer over dubbel spoor worden geleid.

Zo U weet werd deze brug in 1940 en 1945 tijdens de oorlogshandelingen geheel vernield. Door deze herstelwerkzaamheden is de brug weer in de oorspronkelijke staat gebracht. Momenteel zijn de voornaamste spoorbruggen weer geheel hersteld, zodat hierdoor een snel treinverkeer mogelijk is geworden. Diesels rijden thans in minder dan 2½ uur van Amsterdam naar Enschedé en ook rijden zij nu naar het Noorden en Zuiden. Wie zich nog herinnert (en wie zal dat niet!), de tijden die hij vlak na de bezetting moest wachten op aansluiting naar de verschillende streken van ons land, vanuit het Centrum, die zal straks zeer zeker de vooruitgang bemerken, die tijdens zijn afwezigheid in ons land heeft plaats gevonden.



Zwolle

Feest in 't Haagje 13

WE hebben voor de eerste maal Koninginnedag in April gevierd.

Al was er op de verjaardag van Koningin Juliana dan niet die zomerse warmte van 31 Augustus, een oranje-zonnetje verwarmde toch enigszins het Hollandse windje, dat vrij sterk door de straten blies.

Onze garnizoensstad 's-Gravenhage, alias 't Haagje, vierde ook het Koninginnefeest, zij het op haar manier. Duizenden „Haegenaers" schuifelden gedwee achter elkaar langs de onvolprezen Vijverberg, waar de fontein kleurige waterstralen omhoog spoot tegen de achtergrond van het verlichte Binnenhof. Oranje verlichte balonnen hingen in de bomen aan de Vijverberg. Lange en Korte Voorhout. „Fantastisch zag", hoorden we een Haegse bakvis in het oor van haar boyfriend fluisteren.

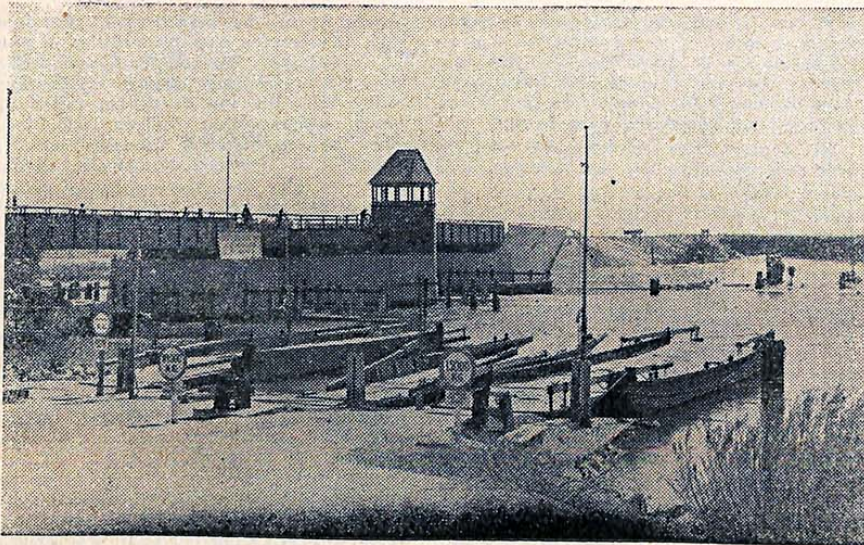
En menige deftige Hagenaar verbraste een stuiver of vier, vijf aan een patates-frites kraampje.

Op het Plein, tegenover De Witte, hebben we met open mond staan kijken naar het openluchtdansen. Wij verbaasden ons er over, dat die samba-zwaaiende, deinende massa niet meer geluid produceerde dan een troepje bewaarschoolkinderen tijdens het speelkwartiertje. „Hoe, ja hoe", dachten wij, „zouden nu de Brabanders en Limburgers Koninginnedag vieren? Natuurlijk met een potje bier achter de knopen (misschien een borreltje!); met een feestneus en dan maar hossen en springen met een meisje.....

We schuifelden rustig verder in de processie langs mooie gebouwen, opgedirkte etalages, langs kraampjes, die naar ranzig vet stonken of naar zuur rieken. Tot..... ons pad gekruist werd door een genoeglijk hossende „sliert", die zich rond het bordes van de Ridderzaal hergroepeerde. Een of andere snuiter, die zich zelf tot balletmeester had opgeworpen hield een „redevoering" tot de „geachte boeren, burgers en buitenlui". Veel hoera's, veel liederen, veel geschreeuw. Maar zeg nu niet weinig wol.

Want toen hij „helaas weer afscheid moest nemen van zijn geliefd volk", stelde hij voor het Wilhelmus te zingen. Die jolige groep zong op zijn bevel en op zijn inzet het Wilhelmus.

Uit volle borst. De mensen, die het hoorden, bleven staan. Heren zetten de hoed af. Militairen brachten de eregroet. Op het eeuwenoude Binnenhof klonk slechts het gezang. Geen lawaai van auto's er tussendoor, geen gelach, geen geschreeuw. Alleen dat Wilhelmus. En toen wisten wij, dat ook de Hagenaars feest kunnen vieren en hun aanhankelijkheid aan het Koningshuis kunnen betuigen, al doen zij het ingetogener, dan de Amsterdammer, de Rotterdammer, de Brabander of de Limburger. Meer in de deftige stijl, zoals een waardig Haegenaar past.



Ramspol

Een andere, met minder belangrijke brug, is die welke U op bovenstaande foto ziet. Het is de nieuwe verkeersbrug bij Ramspol, tussen het Kamperelland en de Noord-Oostpolder, die een belangrijke verbinding vormt met het Zuiden van het land. Zonder enig ceremonieel is deze brug onlangs in gebruik genomen. Op de voorgrond ziet U als symbool van het oude, het voorbijgegaane, de drie veerponten die thans op non-actief zijn gesteld. Een ieder, die weet welk een belangrijk landbouwgebied de Noord-Oostpolder voor Nederland vormt, zal eveneens beseffen, dat deze nieuwe verkeersbrug een belangrijke schakel vormt in het economisch herstel van ons land.

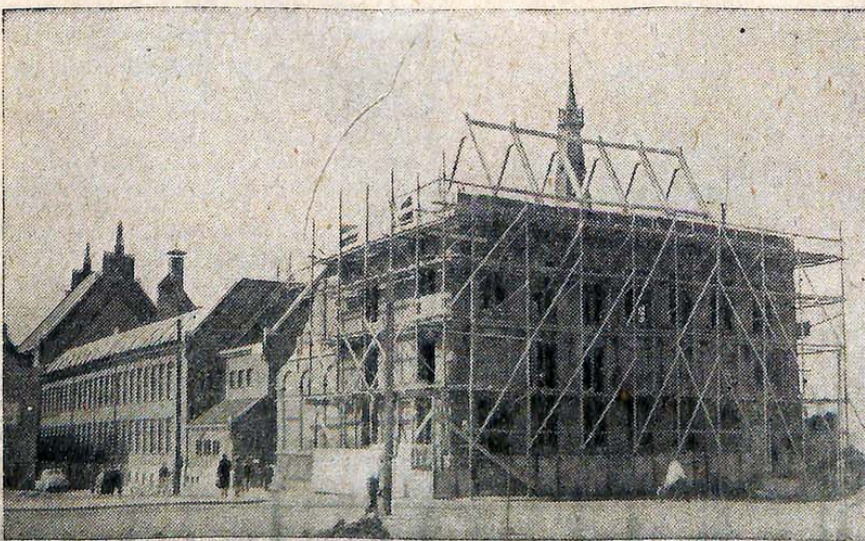
Niet alleen nieuwbouw, doch ook herbouw neemt een belangrijke, zo niet de belangrijkste, plaats in, in de wederopbouw van ons land.

Het is nu eenmaal een feit, dat de materialenpositie niet altijd nieuwbouw toelaat en dus zal er zoveel mogelijk gerestaureerd worden. Hierdoor wordt tevens voorkomen dat vele oude, prachtige gebouwen zullen gaan verdwijnen en daardoor een leegte zullen achterlaten in onze bouwkunstwerken.

Op de onderste foto ziet U de restauratie van het stadhuis van Nijmegen, dat tijdens het geallieerde bombardement in de bezettingstijd, tegelijk met een belangrijk deel van de binnenstad werd verwoest. De restauratie van dit oude stadhuis is thans zo ver gevorderd, dat binnen afzienbare tijd gebruik van het stadhuis gemaakt kan worden. Tevens ziet U op de foto het nieuwe deel dat al voltooid is.

En zo bouwt Nederland langzaam maar zeker naar een betere toekomst.

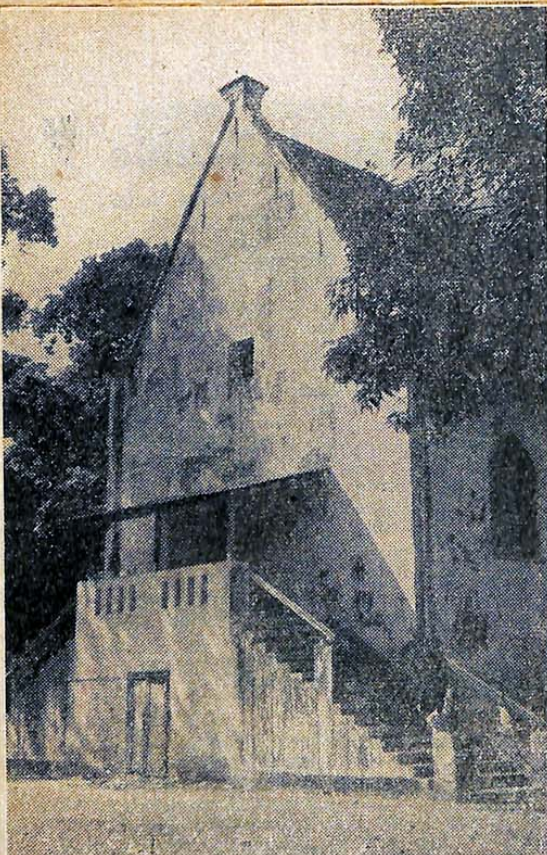
Wie van ons zou niet willen meehelpen die toekomst veilig te stellen?



Nijmegen

M. Reckman,

Wapenbroeders



dent was er met zijn echtgenote, er waren enkele ministers en veel hoofdamttenaren en achter me zat de Radja van Goa met enig gevolg. Toen een Wordende Wereld-film de Anak Agung op het doek bracht ging er een gemurmel van herkenning door de zaal.

In geen andere Indonesische stad is gedurende de laatste paar jaar zoveel gebouwd als in Makassar. Er zijn vijf bioscopen bijgekomen, zodat er in totaal zeven zijn. Een theatertje schuin tegenover het Oranje-hotel brengt Singaporese films met veel tigers en bloed. Als je 's avonds in het hotel zit, hoor je duidelijk het tiggergebrul en de lawaierige muziek, die de film begeleiden. Wanneer je van een film alleen het geluid hoort, betrap je met nuchter oordeel de effecten, waardoor je in de zaal zou worden gepakt. Het is een heetje gênant, zoals wanneer je onbemerkt getuige bent van het make-up-werk van een dame.

Maar men bouwt hier niet alleen aan zijn ontspanning. Er zijn ook nieuwe wijken verzezen, de wegen zijn hersteld en de haven, die jaren geleden een troosteloze ravage was, is weer volledig in gebruik. Het scheepsverkeer is zelfs belangrijker dan ooit vóór de oorlog, maar helaas veel meer door de gestegen invoer dan door exporten. Als regeringcentrum trekt Makassar vele nieuwe inwoners aan, er zijn veel meer Nederlanders dan vroeger, onder de Indonesiërs zijn enkele

Kerkje in fort „Rotterdam”.

Leven in Makassar

DE K.P.M. brengt haar passagiers in vier trage, maar comfortabele dagen van Batavia naar Makassar. Bij aankomst geven zij de kapitein een handje en gaan huns weegs. In kleine kustplaatsen is dat anders. Daar is de bootdag een gebeurtenis, die maar eenmaal per drie weken of nog langer voorvalt en die naar behoren in ere wordt gehouden. Alle plaatselijke notabelen komen aan boord om met de kapitein een Hollands biertje te drinken, zodat je iedereen al kent voordat je nog een voet aan wal hebt gezet. Nu zou dat in Makassar ook moeilijk gaan, daarvoor zijn er te veel notabelen. Hier zijn immers de regeringskantoren van de Staat Oost-Indonesië.

Het na-oorlogse Makassar is al vaak beschreven en die beschrijvingen lopen nogal uiteen. Dat is begrijpelijk. Een vreemde stad zie je met de ogen van de kleine groep, waarin je tijdens je verblijf belandt. Het Makassar van de Chinese koopman is anders dan dat van de K.L.-soldaat en een jonge Nederlandse employé ziet de dingen weer anders dan een parlementslid van de staat. Dat vergeet men wel eens en vooraanstaande regeringspersonen zijn soms verontwaardigd als zij in een Nederlands blad een artikel vinden, dat naar hun mening Makassar geen recht doet. Een Makassar kan over zijn stad geen kwaad horen, evenmin als een echte Amsterdammer en het is dan ook stellig een stad met een eigen karakter, waarvan je kunt gaan houden.

Toen ik van boord ging, waren de mensen bezig de zware dagtaak af te sluiten. Koel, wijs zonlicht lag schuin over de lage huizen. Zo zag de stad er goed uit. Later in de avond zag ik in het nieuw gebouwde City-theater een slechte Amerikaanse film. Het was een première voor Makassar. De minister-presi-

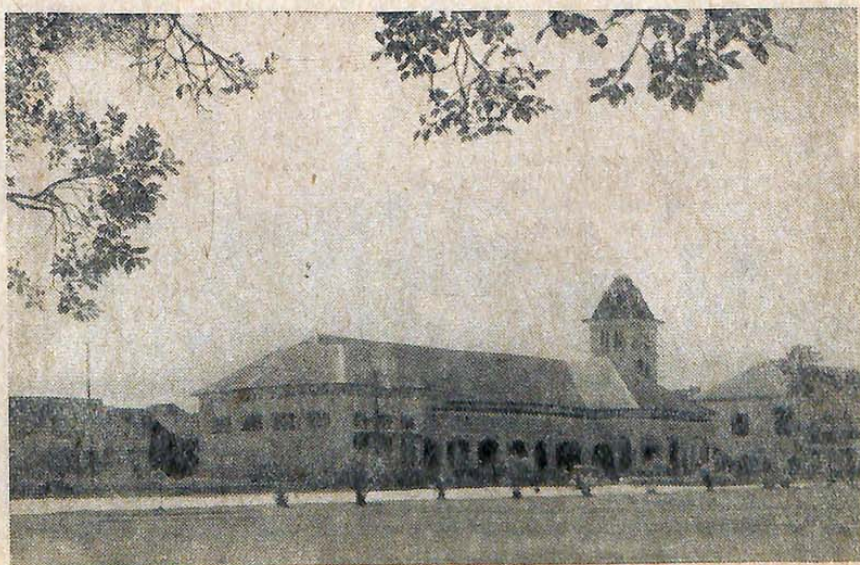
groepen, waarvoor — als gevolg van gewijzigde levensomstandigheden — veel meer importen vereist zijn dan voorheen. Bovendien zijn daar de militairen voor wie veel materiaal binnenkomt.

Het Fort Rotterdam, dat niet zonder schade de eeuwen heeft getrotseerd, wordt nu in oude glorie hersteld. Het heeft lange tijd Ambonense gezinnen gehuisvest voor wie in hun geboorteland geen woongelegenheden meer

was na de vele bombardementen. Het leger heeft er voorraden zeep, tandpasta en zo meer in opgeslagen voor de Welzijnsverzorging. Maar dit is alles maar tijdelijk. De gerestaureerde gebouwen van de vesting zullen een waardige bestemming krijgen, onder meer komt er een Cultureel Centrum voor Oost Indonesië, als tenminste de financiën het toelaten. Makassar heeft zich ook ontwikkeld tot een middelpunt van voortgezet onderwijs en uit alle delen van het land komen jonge Indonesiërs van beide seksen om de nu zo begeerde diploma's te bemachtigen.

Militairen vormen een vast bestanddeel van het stadsbeeld. Een klein jaar geleden kon men overal in Zuid-Celebes nog jongens van de Koninklijke Landmacht aantreffen, nu is alleen nog hier en daar wat KNIL met enkele KL-specialisten die nog niet dadelijk konden worden gemist. De andere KL-ers zijn naar andere gebieden overgeplaatst of liggen in Makassar. Sommigen verlangen wel terug naar de stille buitenposten, maar de meesten zijn toch blij, dat ze eindelijk weer eens wat stad zien. De legering is in de overbevolkte Indische steden altijd een probleem, maar dit is in Makassar in het algemeen wel iets gunstiger opgelost dan in Batavia. Ontspanning is er voldoende, maar alles kost veel geld. Een bioscoopkaartje kost f 2,40, een kogelflesje f 1,40 om maar eens enkele dingen te noemen. Die prijzen zijn belangrijk, want uitgaan is hier niet alleen een kwestie van plezier, het is bijna onvermijdelijk en bittere ernst. De dagen zijn heet en ook de avonden brengen maar weinig verkoeling. Weinigen hebben dan de rust, in drukke kampementen te blijven of in de „messes", waar zij een kleine kamer met enkele anderen delen. De militairen en ook de meeste jonge kantoorkrachten hebben geen gelegenheid voor een werkelijk privé-leven en zijn voor hun ontspanning aangewezen op films, Chinese restaurants en de soos. Wie in de kring van uitgaand Makassar wil worden opgenomen kan niet buiten de soos, maar de prijzen zijn daar berekend op hoge inkomens.

Het is eigenlijk verwonderlijk, dat in deze warme stad zo hard wordt gewerkt en dat welbeschouwd niet om het geld, dat zo weinig koopkracht heeft, niet voor een toekomst, die voor de meesten op losse schreeven staat, maar om het werk zelf. Het leven in Makassar is vooral hitte en werk.



Sociëteit „Harmonie", middelpunt van uitgaand Makassar.

De „Kramat Dandang” van Ketupu

TEN Westen van de dukuh Ketupu van de desa Sebahj in de vroegere residentie Madiun, bevindt zich een graf, waar de desa-lieden vaak offers brengen. Er worden offermaaltijden gehouden; schapen worden geslacht en daarbij worden wensen uitgesproken. De een zal er zegen afsmeeken tot het verkrijgen van een behoorlijke broodwinning; een ander roept er de zegen in voor zijn benoeming tot ambtenaar en een derde doet er een gelofte als hij genezen wordt van een ziekte.

En als de smeekbede wordt ingewilligd, stijgt het geloof in de bovennatuurlijke kracht van het graf. In de avonduren, wanneer de ouden en de jongen voor hun woningen nontonnen, wordt er over gesproken en nieuwe smeekbeden worden aan het graf gedaan. Zo zijn gedurende de honderden jaren, dat dit graf zich in het bos bevindt, legenden ontstaan en nog steeds gelooft de tani aan de magische kracht van deze begraafplaats.

Er zijn vele legenden, doch de oudste is de meest gangbare; zij wordt in de desa Ketupu verhaald.

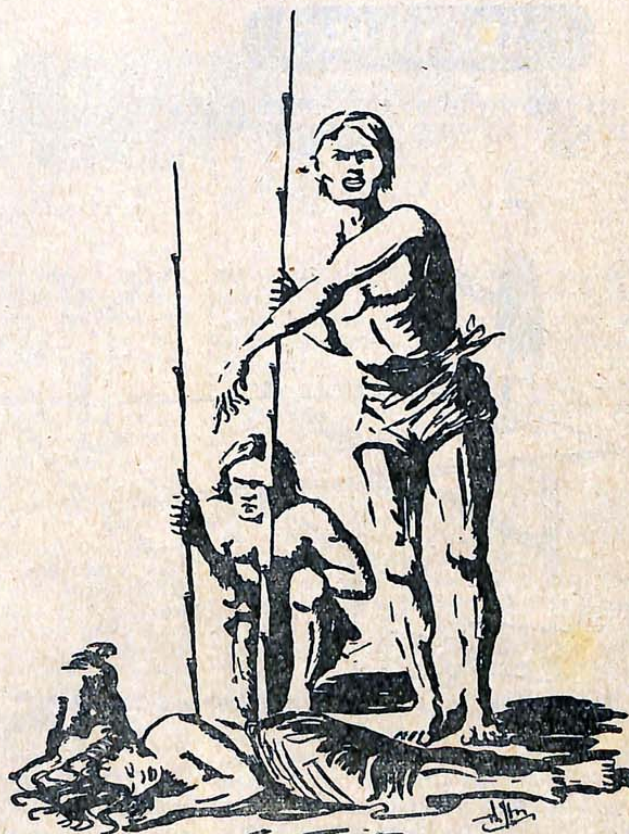
Honderden jaren geleden woonde in desa Pogal een man, die zeven karbauwen was kwijt geraakt. Een karbauw is van grote waarde en men kan zich voorstellen wat dit verlies voor de tani betekende. Zij ploegden immers zijn sawahs en trokken de tjikar; zij verrichtten veel zwaar werk en vormden bijna de ganse rijkdom van de man. De eigenaar sloeg alarm en weldra trok hij er met vijf desa-bewoners op uit om zijn dieren op te sporen. Zij gingen het bos in en ten Westen van Ketupu troffen zij in het bos het lijk van een vrouw aan. Het was een onbekende voor hen, want zij was noch uit de eigen desa, noch uit een der omliggende dorpen afkomstig. Dicht bij het lijk bevond zich een aarden dandang (rijstpot), die in een goeni-zak was verpakt. De vijf mannen veronderstelden, dat het vrouwtje gedood was door de dieven, die meenden, dat zij een koperen dandang meevoerde. De mannen spraken het lijk als volgt toe:

„Lijk, wij kunnen je nog niet afleggen, omdat wij op weg zijn onze karbauwen op te sporen. Als je een braaf lijk bent, dan vragen wij je om je zegen, opdat de zeven karbauwen worden opgespoord. Dan zullen wij hier later terugkomen om je af te leggen en te begraven”.

Na deze toespraak ging het vijftal verder. Telkenmale werden geesten aangeroepen om datgene te doen, waartoe de mens niet bij machte was en om hun steun af te smeken.

En nu geschiedde het wonder. Zij waren nog niet ver doorgelopen of zij ontwaarden de zeven karbauwen, die van Oost naar West werden voortgedreven door drie mannen. De vijf desa-bewoners snelden op de karbauwen af en de dieven namen de vlucht. Zij keerden met de beesten naar de desa Pogal en daar vertelden zij, dat hun smeekbede, tot het lijk gericht, was verhoord. Zij vertelden ook dat zij beloofd hadden het lijk af te leggen en te begraven en zo toog de bevolking naar het bos om het lijk ter aarde te bestellen. Het graf kreeg de naam van „Kramat Dandang”.

Natuurlijk wilde de bevolking meerdere weldaden van de overleden vrouw verkrijgen. Zij verzorgden het graf, brachten er offers en spraken allerlei wensen uit. Dit geschiedt ook nu nog en zal wellicht nog tientallen jaren doorgaan. De mens



verandert niet zo snel en het geloof in het boven-natuurlijke blijft bestaan. Keerden de zeven karbauwen niet dadelijk terug, nadat de mannen hun smeekbeden tot het lijk hadden gericht?

Zo is het geen wonder, als een ambitieus jongmens naar het graf gaat om het vrouwtje te smeken hem bij te staan in het zoeken naar een betrekking, als een zieke om genezing smeekt. Evenals er zich volgens sommigen in Lourdes bovennatuurlijke gevallen van genezing voordoen, zo ook zijn er hier gevallen, waarbij de smeker geholpen werd en zo bleef het vertrouwen in dit heilige graf bestaan, dat trouw onderhouden wordt en waar steeds weer offerandes worden gebracht.

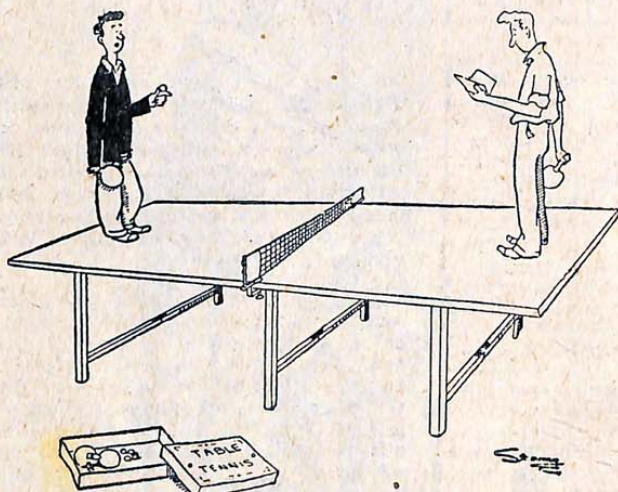


In de omgeving van Bandung.

CARROUSEL

HIJ DIE ZONDER DWAASHEID LEEFT,
IS NIET ZO WIJS ALS HIJ DENKT.

Rochefoucauld



„Weet je zeker dat je de goede handleiding gekocht hebt?”
(Punch)

De laatste

Sgt. : „Wat is de plicht van 't Leger in oorlogstijd, Piet?”
Piet : „Vechten tot de laatste man.”
Sgt. : „Heel goed. Wat wou jij zeggen, Bakker?”
Bakker : „Ik wou U vragen, of ik die laatste man zou mogen zijn”.

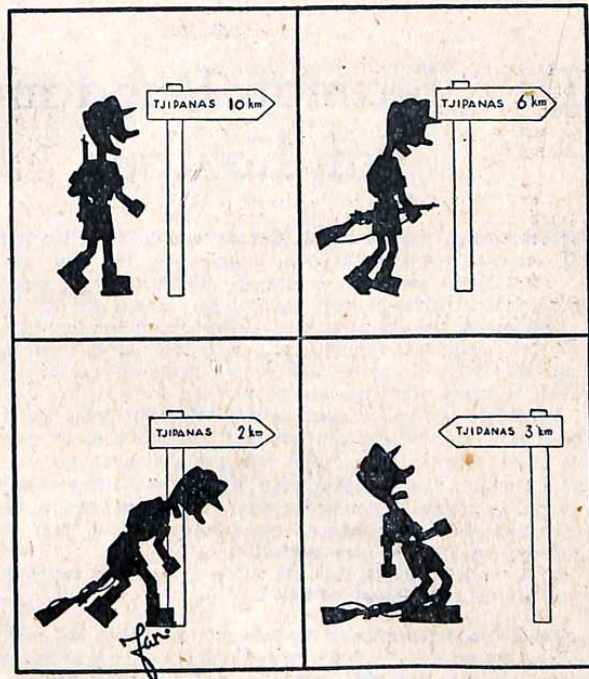
J. WENAS Man, mil. sld.
Terr. en Pl. Genie, Soerabaja.



„Kemana?”

Sgt. Maj. J.B. Dekker
4-8 R.S. „C” Divisie

(Wapenbroeders)



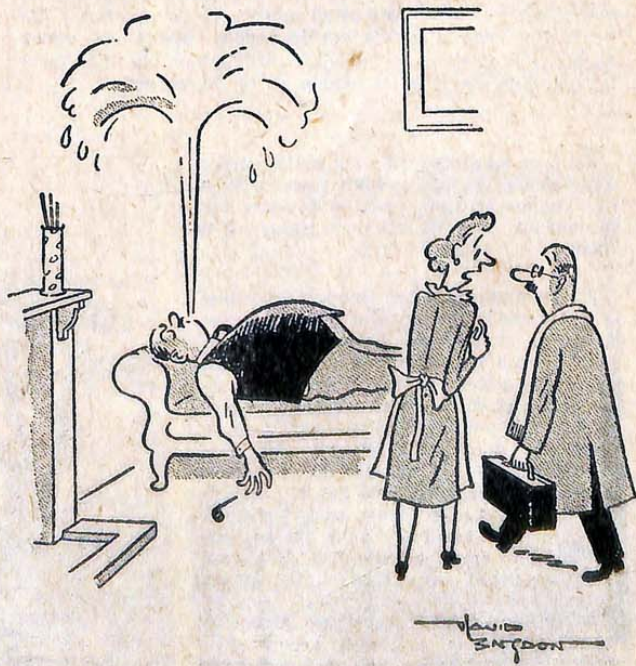
Sld. J. ten Hagen
Verz. Pel. B. —
2 Inf. Br. Gr. —
„C” Divisie

(Wapenbroeders)

Het bewijsstuk

Kapitein : „Je bent een dag te laat van verlof teruggekomen”.
Sld. : „Mijn schoonmoeder was ernstig ziek, Kapitein”.
Kapitein : „Heb je een bewijs van de dokter?”
Sld. : „Ja, Kapitein, ik heb het medicijnflesje meege-
nomen”.

J. WENAS Man, mil. sld.
Terr. en Pl. Genie, Soerabaja.



„Zou 't misschien kunnen komen door die walvis in blik,
die we gegeten hebben, dokter?”

(Sat. Ev. Post).

Vechtjas.

Moeder: „Wat maak je toch een lawaai bij de provisiekast, Jantje. Wat is er aan de hand?”

Jantje: „Ik vecht tegen de verleiding, Moeder!”

De mensenredder

Door verslaggevers van „London Times” werd een Engelse infanterie-soldaat geïnterviewd. „En vertelt U ons eens: heeft U wel eens een heldendaad verricht?”

„Nou en of”, zei Smith, „Ik heb mijn hele bataljon van de dood gered”

„Nee maar! Hoe ging dat in zijn werk?”

„Ik heb de kok het hospitaal in gemept”.



„Voor de laatste maal: waar is Jansen?”

Sld. Kleyn
5de HpVa

(Wapenbroeders)

Niet kwaad worden

Tante Aaltje ging met haar aange- trouwde neef naar Artis. De gezellige dik- kerd stelde het jongmens allerlei dwaze en vervelende vragen.

„Ach, Jan, vertel me nou eens, is die rhinoceros nou een mannetje of een vrouwtje?”

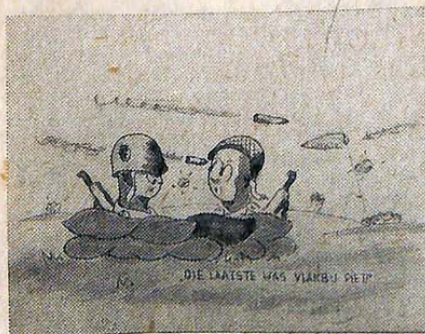
„Tante Aaltje”, zei de neef, zijn geduld verliezend, „Wat gaat U dat per slot van rekening aan, tenzij U zelf een rhinoceros bent?”

Voorschot

Jansen rende de cantine binnen en riep: „Hé, maat geef me als de bliksem een glas bier voor het geduvel begint”.

De cantinebaas gaf hem haastig zijn biertje en toen Jansen het glas weer leeg neerzette, vroeg hij hem vol spanning: „Wat voor geduvel? Wanneer begint het?”

„Nou meteen”, zei Jansen, „Ik heb geen rooie cent in mijn zak.”



Sld. Kleyn
5de HpVa

(Wapenbroeders)



MISSCHIE kent U het versje: „Ik wou, dat het altijd Maandag, wasdag, Dinsdag, strijkdag enz. was. Wat zou dat heerlijk zijn, wat zou dat heerlijk zijn.” Ook wij zouden graag willen, dat het altijd Maandag was.

Niet omdat we bij het moeizaam wakker worden na een genoten „s Zondags dienst”, ons vrolijk realiseren, dat we weer met frisse tegenzin aan het werk moeten, nee, op zulke kleinigheden letten wij niet. Onze aspiraties gaan, wat de Maandag betreft een heel andere richting uit.

Maandag is bij ons „ruildag”. De aantrek- kelijkheid ligt dus bij onze onvolprezen fourier. Niet zo maar een lollig eindje fourier, waarvan Frank van Wezel in zijn roemruchte jaren gewaagt; nee het is een fidele kerel, iemand, die recht door zee gaat en ook de grote lijnen in het oog weet te houden, vooral de grote lijnen van de deuropening.

‘t Lijkt misschien heel ingewikkeld, maar die hele fouriers-procedure is erg eenvoudig.

‘t Begint na het morgen-appel. Als show kan dit werkelijk niet door onze Schotse wapenbroeders verbeterd worden. Zij mogen nog zo’n kleurrijke kleding hebben, wij heb- ben die lekker ook en als we allemaal, door in grote getale op ‘t appel te verschijnen meehelpen, dan weten we een fantastisch kleuren effect te sorteren!

Als dit machts- vertoon afgelopen is, worden we actief. We sprin- ten direct naar een der vele bureaux, waar achter dikke tralies, nee niet onze fourier zit, zo ge- makkelijk gaat het niet, maar een heer in sjofel burger kloffie, die onze namen op een soort wachtlijst plaatst. (net een overheids- instelling). Ziezo, eerste bedrijf.

Nu zijn er twee mogelijkheden, of we pro- beren nog wat te werken voor het onze beurt is, of we gaan er rustig bij zitten. Wij zijn door ervaring wijs geworden en weten, dat er van werken toch niet zo heel veel terecht komt, dus wachten we maar. Eindelijk wordt dan onze naam afgeroepen en „amechtig” van het wachten verschijnen we voor de vierschaar. We mogen nu zeggen wat we alzo op ons hart hebben, „Die khakibroek hè, en die sokken en dat pakean dalam van ons..... we kunnen zo niet langer blijven lopen, we lopen gewoon voor schut.”

De man achter het tafeltje heeft geen hart in z’n body, hard als een spijker is-ie. Wij proberen het deze keer beleefd, onze ka- meraad „slijmt” en iemand, die nog hoger is dan wij, probeert indruk te maken door de spreekwijze van onze Germaanse broe- ders na te volgen.

Lauw loene hoor. We mogen blij zijn als we die grootvorst er van weten te overtuigen, dat onze sokken toch werkelijk niet langer aanspraak op die naam kunnen maken. Een kinderhand is gauw gevuld en we zijn dan

ook al blij als we niet helemaal voor niets gekomen zijn. Gelukkig in ‘t vooruitzicht straks tenminste weer eens met een sok ook onder onze voetzool te kunnen rondslenteren, hobbelen we naar het magazijn, de ons toe- vertrouwd kledinglijst als een schat onder onze arm geklemd. Daarop staat immers ons pootje voor het nieuwe kledingstuk, dat we in ontvangst gaan nemen.

„Wie volgt”. Met een gevoel van eigen- waarde overhandigen we onze kledinglijst en deponeren onze hoop voden op de toon- bank. Over de bediening hebben we niet te klagen, we bedoelen, we krijgen geen kans om ons er over te beklagen. Wat we krijgen is goed. Punt. Een middenweg bestaat er niet. Weifelen bekijken we de vleeskleurige sokken, die we in onze handen hebben, ‘t lijken waarachtig net nylons, ons meisje zou er gek op zijn. Echter, overwegende, dat we behoorlijke zweetvoeten hebben; gelet op de raadgevingen van onze tropendokter in Ne- derland, dat we vooral geen zijden of ka- toenen sokken moeten dragen, enz. enz. besluiten we te vragen of er niets anders is, omdat..... „Ja of nee”, krijgen we ten ant- woord en een begerig uitgestoken hand had al bijna onze nylons weggegrist.

Stuntelig knik- ken we dan ja, en zijn dan gelukkig voor onze zenu- wen, een maand uitgesloten van kledingruilen. Eer- lijk is eerlijk, anders zou de fourier hele- maal niets meer overhouden en wij zijn bang, dat-ie misschien dan van z’n eigen geld nog dingen voor ons zou gaan kopen, want hij heeft een heel goeie inborst en geeft graag.....

Vandaag zijn we wel een beetje erg ge- schokt, ‘t Is Maandag en in geen drie maan- den waren we bij hem geweest. We dachten, dat hij ons wel met open armen zou ont- vangen. Hij is uiteindelijk burger en dan verwachten we toch wel een beetje klanten- binding. Maar nee hoor, helemaal niet. We hebben nu geen dingen meer aan ‘t eind van onze ruggegraat en ook heus geen enkel hemd meer. Ons overtollig vocht slepelt nu droefgeestig langs onze rug omlaag en om- dat het nu niet door een hemdje opgevangen wordt, kruip het dan maar brutaal weg in onze overall. De sokken van ons slappe zijn ook al totaal versleten. Tida ada.

Wij schudden ons hoofd en kijken in de tram jaloers naar andere jongens, die hun hemdje kunnen laten zien en wel hun benen over elkaar kunnen slaan, omdat zij wel hele sokken hebben.

Wij begrijpen dat niet, maar zullen er wel te jong voor zijn, misschien, dat, als we ouder worden het ons duidelijk wordt? Ook dat ant- woord van onze kledingman begrijpen we niet. Hij zei, dat-ie ons niet mocht vertellen of er pendekjes waren, dat was een militair geheim.....

251115080

Wapenbroeders



OP de top van de wereld heb je humeurige zeeën. Soms glimlachen ze vriendelijk beneden pastelkleurige luchten; maar meestal bieden zij, opgezweept door stormwinden, een onheilspellende aanblik, alsof het binnendringen van de vermetele mens hun woede heeft opgewekt.

Sommige mensen worden aangetrokken door de geheimenissen, die de poolstreek verborgen houdt. Maar de expeditie van de Koninklijke Engelse Marine, die onlangs plaats vond, had zich een meer bewust doel gesteld. Zouden mensen en schepen de moeilijkheden, verbonden aan het leven in de poolstreken, het hoofd kunnen bieden? Deskundigen leggen er de nadruk op, dat deze onherbergzame ijsvlakten ongetwijfeld gevechtsterrein zullen worden, indien er een derde wereldoorlog uitbreekt. De elkaar bestrijdende legers zouden een gemeenschappelijke vijand hebben: de sneeuwstormen, de mist, de ijzige temperatuur.

Dat de koude een geduchte tegenstander is heeft de geschiedenis meermalen bewezen. Het was de felle koude, die Napoleons leger voor Moskou uiteenjoeg. Hitlers soldaten kwamen om in de sneeuw in het gebied van Leningrad. De Britse militaire autoriteiten hebben deze lessen der historie geleerd en zij zijn, gesteund door Canadese en Amerikaanse onderzoekingen, met wetenschappelijke middelen het „gevecht tegen de koude” begonnen. Op grond van wat ik waarnam is het duidelijk, dat de wetenschap een oplossing heeft gevonden voor het probleem, hoe de mensen, opererend in de poolgebieden, te kleden en te voeden. Men heeft hiertoe onderzoekingen in het laboratorium verricht en tegelijkertijd het leven der Eskimo's nauwkeurig bestudeerd. Een verscheidenheid van kledingstukken werd op deze tocht getest; het belangrijkste uitrustingsstuk, dat aan de 2000 deelnemende „proefkonijnen” werd verstrekt, was de anarak — de kleding, waarin de bewoners van de poolgebieden zich reeds sinds oude tijden hult.

Eskimo's kennen het geheim

Sedert hij meer dan duizend jaar geleden van Mongolië uit naar het noorden trok, heeft

de Eskimo de ideale kleding voor deze gebieden ontdekt. Zij is vervaardigd uit de huid van de kariboe en dit „costuum” heeft het voordeel, dat het waterdicht is en het lichaam op temperatuur houdt, terwijl tegelijkertijd de uitwaseming niet wordt belemmerd. Vooral dit laatste is op de Noordpool van groot belang. Anders immers zou het lichaam te warm kunnen worden met alle gevaren daaraan verbonden. Tenzij men goed is uitgerust, bevriezen de onderkleden en is een spoedige dood waarschijnlijk. Verder is bij deze Eskimokleding de hoofdbedekking met bont afgezet, zodat zich geen ijs op het gelaat kan vormen. Zomen onder aan de jas en de broek doen dienst als windbrekers. Het meest opvallende

Op zekere dag zou de Noordpool wel eens oorlogsgebied kunnen zijn. Douglas Liversidge voer met de Engelse Marine naar deze barre streken. Hij zag er de mens in strijd met de natuur: geleerden, die onderzochten hoe men zich het best tegen de felle koude kan beschermen en welk voedsel het meest geschikt is. Soms waren de zeeën zo hoog, dat niemand op het vliegdek van het vliegtuigmoederschip „Vengeance” mocht komen en zelfs bij deze oefening kwamen er ongelukken voor. Het was de eerste maal, dat het vliegtuig zo ver noordwaarts vloog en dat er een hellicopter op een dunne ijschots landde.

van de Britse anarak is een buitenlaag van katoen. De anarak weert de meest doordringende winden. Het geheim van dit lichte en kostbare textiel is een fijn en ingewikkeld weef-procédé.

Terwijl de „task force” over de ijsvlakten trok of slag leverde met de vermoeiende sneeuwstormen (vaak tijdens de grimmige poolnachten) werd de doelmatigheid van de Britse, Canadese en Amerikaanse kleding onderzocht. Ik had mijn intrek genomen bij de onderzoekers, die aan boord van de „Vengeance” enkele hutten betrokken hadden. De bedden waren hoog opgestapeld met allerlei soorten kleren — de nieuwste snufjes op het gebied van poolkledij.

Door vernuftige tests kon men nagaan in welke mate het lichaam in de verschillende kledingstukken afkoelde. En in de tweede plaats was men in staat de reacties te bestuderen, die de felle koude in het lichaam teweeg bracht.

De vette hap

Voor het verkrijgen van de grootst mogelijke doelmatigheid in het noodzakelijk een op-

lossing te vinden voor het voedselvraagstuk. Onderzoekingen en de ervaringen, in twee wereldoorlogen opgedaan, hebben aangetoond, dat een soldaat 4000 calorieën per dag nodig heeft. De Duitsers ontdekten al, dat de steenkoolproductie beheerst werd door de hoeveelheid calorieën, die de arbeiders kregen. Tijdens de tocht van de „Vengeance” ontving ieder 4000 calorieën per dag. Een medicus verklaarde, dat deze uitbreiding van het menu de belangrijkste factor was bij het handhaven van het moreel. Bij onvoldoende voeding verliest men de belangstelling in zijn werk. Een ander belangrijk punt; het voedsel moet makkelijk te verteren zijn en niet gauw vervelen.

Doorgaans zullen de soldaten zeker kunnen zijn van maaltijden, die zijn samengesteld uit vlees, vis en groenten. Maar alle strijdkrachten — en meer in het bijzonder die te land en in de lucht — kunnen, in het geval van een Pooloorlog, profiteren van de Eskimo voedingsmiddelen. Hiervan is pemmikan, gedroogd vlees, dat met vet vermengd tot koeken is gestampt, het waardevolste. Er zijn echter grenzen gesteld aan het kwantum vet, dat een mens tot zich kan nemen. Normaal is die hoeveelheid 150 gram per dag, maar in de poolstreek is men aan 300 gram per dag gewoon geraakt.

De Eskimo leeft volledig op vlees. Ook voor Europeanen is het mogelijk op een dergelijk dieet in leven te blijven, zoals vroeger reeds door de Poolonderzoeker Stefansson is bewezen. Van zijn bevindingen wordt trouwens momenteel dankbaar gebruik gemaakt door specialisten op het gebied der voedingsleer.

In een warm vertrek is pemmikan onsmakelijk. Maar als het wordt genuttigd in de open lucht is het 't enige voedsel, dat men gedurende 365 dagen twee maal per dag kan genieten zonder dat het begint tegen te staan. Reeds in de tweede wereldoorlog werd pemmikan op beperkte schaal uitgereikt, maar dikwijls met onprettige resultaten; het was zo droog, dat de militairen er niet aan gewend konden raken. De pemmikan, die thans gebruikt wordt, voldoet beter en zal stellig een belangrijke plaats gaan innemen.

Water, de grote vijand

De onderdompeling in water is natuurlijk het grootste gevaar van de poolstreek. Wan-

neer men onbeschermd kopje onder gaat betekent dit in de meeste gevallen de dood; een mens is binnen vijf minuten bewusteloos en sterft binnen twintig minuten. Dit werd ook al vastgesteld door Hitler's „medici", die onder gelijke omstandigheden hun beestachtige proeven op de slachtoffers van Dachau verrichtten.

Het is thans ook bekend, dat na een hevige pijn als gevolg van de aanraking met het water een korte periode volgt, waarin het slachtoffer een behagelijk gevoel van verlichting ondergaat, kort voor hij het bewustzijn verliest.

De strijdkrachten in de poolstreek behoeven echter geen vrees meer te koesteren voor de Arctische wateren. Zij worden uitgerust met een rubber pak, dat opgeblazen kan worden en dat het lichaam zelfs in ruwe zeeën niet alleen drijvende, maar ook warm en droog houdt. Piloten kunnen op gelijke wijze worden beschermd door een uniform, dat met een reddingsvest is gecombineerd. Ik zag „proefkonijnen" opgewekt door het met ijsschotsen overdekte water waden zonder ook maar de minste hinder hiervan te ondervinden.

Om geen last te hebben van sterke condensatie — vooral in de hutten en de beneden-dekken — werden op bepaalde punten stoomverwarmers aangebracht in de luchtkokers. Maar hierdoor werd tevens de luchtcirculatie geremd. De vraag rees: zouden bacteriën onder deze omstandigheden een gunstige gelegenheid hebben zich uit te breiden? Vele eentonige uren werden besteed aan het meten van de groei van kiemen. Op grond hiervan kon men vaststellen, dat de bacteriën geen gevaar zouden opleveren.

Intussen bestudeerden de marine-deskundigen nieuwe methoden om de kwetsbare plekken van oorlogsbodems te versterken en de mogelijkheid om dekken, vliegtuigen en bewapening ijsvrij te houden.

De piloot zonk

Al deze experimenten bewezen, dat het, ondanks de verschrikkelijke stormen, voor de marine mogelijk is om met succes in de Arcti-

sche wateren te opereren. Door de nevels, sneeuwstormen en plotseling optredende sterke temperatuurdalingen, juist op ogenblikken, dat het geschikt vliegweer leek, was men jammer genoeg niet in staat de proeven met vliegtuigen te voltooien. Toch waren wij de eersten, die jet-vliegtuigen zo ver noordwaarts zagen vliegen en waarnamen hoe een helicopter sierlijk op een kleine ijsschots landde.

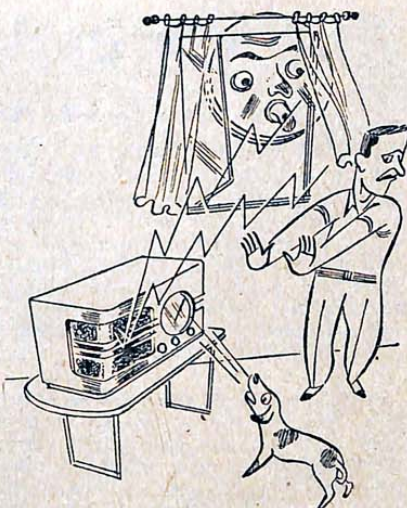
Andere types vliegtuigen werden binnen de Poolcirkel getest, maar helaas verliep dat niet zonder ongelukken. Toen een „Sea Otter" te snel op de „Vengeance" landde, slipte hij aan stuurboordzijde van het dek af. De waarnemer, die in het ijskoude water sprong kon door de torpedojager „St. Kitts" worden gered; maar de piloot zonk met zijn toestel.

Een ander ongeval liep beter af; toen een Firefly op het vliegdek neersloeg kwam de bemanning, die uit twee koppen bestond, er zonder letsel af. Een tweede tragedie speelde zich af tijdens de nacht toen een jong officier door een hevige storm van de brug van de onderzeeër „Artful" werd afgeslagen.

Momenten van opwindning ontbraken niet: bijvoorbeeld het ogenblik dat de „Vengeance" een gat in de boeg opliep, toen zij haar weg zocht temidden van reusachtige ijsschotsen in de buurt van Groenland. Of die dagen, dat de wind plotseling zo krachtig was, dat de bemanning op het vliegdek van het dek „geveegd" zou zijn, wanneer zij zich niet prompt plat neergeworpen had. Soms waren de zeeën zo hoog, dat enorme golven over het schip sloegen en het iedereen streng verboden was op het vliegdek te komen.

„Operation Rusty", zoals de Britten deze tocht noemden, leerde ons vele dingen. Het meest belangrijke was wel, dat de poolgebieden geen natuurlijke mogelijkheden voor de luchtoorlog bieden. Het is te riskant: sneeuwstormen komen op de meest onverwachte ogenblikken aangieren. En grijze misten kunnen in een oogwenk alles aan het gezicht onttrekken.

Douglas Liversidge.



Zonnevlekken en radio

HET waarnemingsstation van de Amerikaanse marine heeft vastgesteld, dat de vermindering van het aantal zonnevlekken de radio- en telefoonverbindingen over de gehele wereld in de komende jaren gunstig zal beïnvloeden. De vlekken op de zon hebben blijkbaar het hoogtepunt van een 11-jarige cyclus in 1947 overschreden. Er heeft zich dit jaar al een dag voorgedaan, waarop slechts twee kleine groepen zonnevlekken werden waargenomen.

Zonnevlekken zijn de zichtbare kenmerken van uitgestrekte storingsvelden in de atmosfeer van de zon. Men gelooft, dat deze storingen overeenkomen met die, welke ontstaan tengevolge van uitgespatende luchtballen in een sterk verhitte ketel. Als men zonnevlekken door een telescoop bekijkt, zien ze er betrekkelijk donker uit. De vlekken zijn verscheidende honderden graden kouder dan hun omgeving. De grootte varieert van een paar honderd kilometer middellijn tot een omvang, welke die van de aarde vele malen overtreft.

Onderzoekers zijn van mening, dat zonnevlekken de oorzaak zijn van de magnetische stormen op aarde en dat zij de storingen te weeg brengen in die laag van de atmosfeer der aarde, welke radio-golven terugkaatst. Deze laag, de zg. *ionosfeer*, begint ongeveer 96 km boven het aardoppervlak en is noodzakelijk voor radio-uitzendingen op de lange golf. Een theorie luidt, dat enigszins omvangrijke uitbarstingen van zonnevlekken-activiteit de ionosfeer verstoren en ongelijkmatige terugkaatsing van radio-golven der zendstations veroorzaken. Gedurende „stormen" van zonnevlekken zijn korte-golf-berichten, van een deel van de wereld naar een ander gezonden, onverstaanbaar. Zonnevlekken beroeren ook het magnetische veld van de planeet zelf en brengen elektrische storingen te weeg in telefoon- en telegraafverbindingen, zodat de berichten worden verminkt. Dit verschijnsel komt echter minder vaak voor.

Gegevens over zonnevlekken worden naar alle delen van de wereld gezonden. Zo kunnen deze mededelingen van groot nut zijn bij het voorspellen van radio- en andere storingen.



De schrijver aan het werk in een der scheepshutten. Hij draagt hier een anorak, het Eskimo-kledingsstuk; dat ook aan strijdkrachten in het Poolgebied grote diensten kan bewijzen. Op de bedden liggen stapels kleren, die alle tijdens deze expeditie op hun doelmatigheid werden beproefd.

M.L.'ers in de voorste linie

Vliegtuigen Contrôle Post

HOEVEL onze luchtmacht in de huidige situatie in Indonesië niet zo zeer behoeft op te treden in bombardementsvluchten naar zuiver vijandelijk gebied, of de bescherming van eigen territorium zoals in de afgelopen oorlog, heeft zij toch een zeer belangrijke taak te verrichten. Weten wij hoe de samenwerking tussen grond- en luchtsrijdkrachten wordt georganiseerd?

Een compagnie, of een bataljon, of brigade doet een aanval op een bepaald punt. Alles verloopt vlot totdat zij op zware tegenstand van de vijand stuit. Tegenstand, die zij zelf met hun grondwapens en artillerie slechts zeer moeilijk of helemaal niet kunnen opruimen. Dan moeten daar de vliegtuigen aan te pas komen. De dichtstbijzijnde basis wordt gewaarschuwd en een half uurtje later horen de mannen van de infanterie het ver-verwijderde geronk, waar zij met zoveel spanning op gewacht hebben. Die infanteristen blijven op hun post en tot hun verbazing zien ze, dat die vliegtuigen precies schijnen te weten, waar zij moe-

ten zijn: waren de eerste bommen of mitrailleurstoten misschien nog niet geheel juist gericht, bij de volgende aanval wordt het foutje gecorrigeerd en de tegenstander krijgt zijn volle laag kogels, raketten of bommen! De infanterist begrijpt niet hoe ze daar boven, in dat toestel, zo precies hun vrijwel onzichtbare doel weten te vinden.

Jeep en vliegtuig

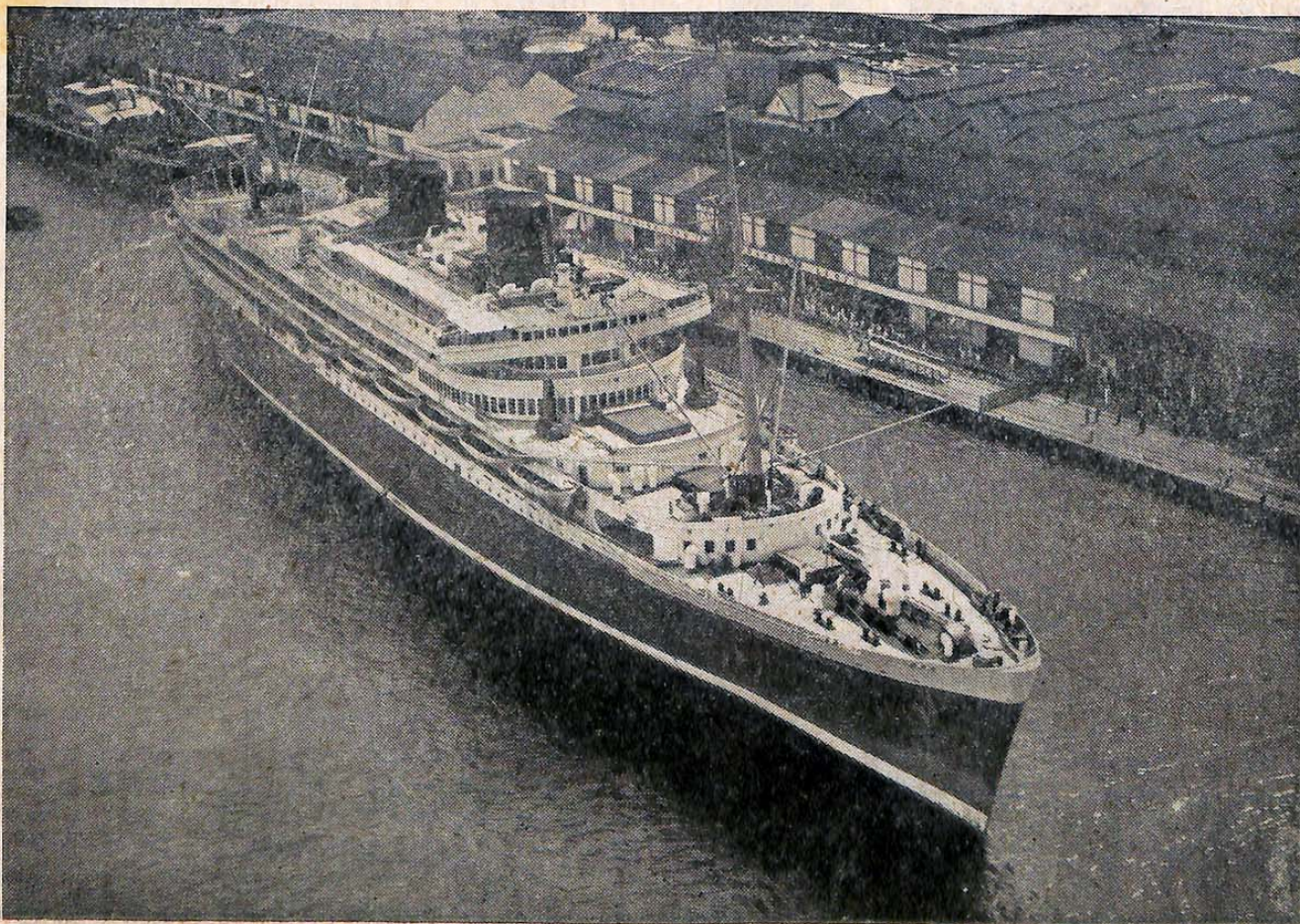
Maar heeft hij gedurende de hele opmars al dan niet die kleine jeep gezien, die voortdurend zo dicht mogelijk bij de gevechtstaf in de buurt zwierft? Daar zitten M.L.'ers in: de enige luchtvaartmannen, die hun taak hebben gevonden in de voorste linies van de grondstrijdkrachten. Meestal zijn het er drie: chauffeur, radio-monteur en commandant V.C.P. Deze laatste afkorting zullen wij voor U vertalen: Vliegtuigen Contrôle Post. Deze V.C.P. nu is de belangrijke schakel in het contact tussen de grond- en luchtsrijdkrachten. De jeep, die voortdurend in de voorste linies verblijft, is uitgerust met Very High Frequency en High Frequency radio-telefonie sets om, zodra de vliegtuigen in de nabijheid zijn gekomen, deze op de hoogte te houden van de situatie van de eigen voorste lijn, de juiste positie van het vijandelijk doel,

de correctie van het vuur en bovendien om de eigen artillerie niet te laten vuren tijdens de aanvallen uit de lucht. En vandaar natuurlijk dat die V.C.P.-jeep altijd in de directe omgeving is van de gevechtstaf en de voorste linies.

Dit alles in de theorie, de droge, ietwat koude theorie. Maar iedereen begrijpt, dat deze taak in de praktijk geenszins eenvoudig kan zijn. Om dan van het gevaar nog maar te zwijgen.

Maar als de V.C.P. er niet was, dan zouden de risico's voor onze grondstrijdkrachten nog veel groter worden. Want behalve vuur van de vijand zouden zij ook ieder ogenblik een aanval van onze eigen vliegtuigen kunnen verwachten, die niet precies op de hoogte waren van onze eigen stellingen. En dat dit geenszins een losse veronderstelling is, heeft men duidelijk gemerkt, toen in de afgelopen oorlog enige malen de V.C.P. door storing of andere moeilijkheden had moeten uitvallen.

De mannen van de Vliegtuigen Contrôle Post doen een gevaarlijk, maar volstrekt onmisbaar werk in de huidige methode van oorlogvoering. Terwijl zij in voortdurend contact staan met de aanvallende vliegtuigen, helpen zij de vijand vernietigen en eigen troepen beschermen.



De „Willem Ruys” in de haven van Priok.

Foto M.L.

RAM-JET

DE PTV-N-2 Gorgon IV, zoals U die hieronder ziet afgebeeld, behoort tot de categorie van de geleide projectielen. Het toestel, dat ontwikkeld is door de Glenn L. Martin fabrieken te Baltimore, wordt voortbewogen door middel van een ram-jet, die onder de staart is aangebracht. Omdat de ram-jet geen statische druk heeft en derhalve niet op eigen kracht kan starten, wordt de Gorgon IV in de lucht gelanceerd door een speciaal voor dat doel ingerichte F-61 Black Widow nachtjager.

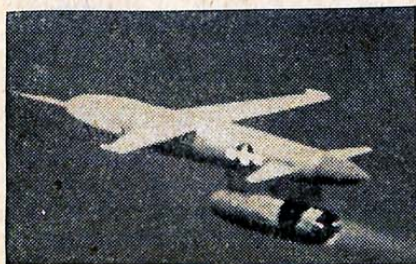
Tijdens de vlucht geeft het toestel alle gegevens, zoals snelheid, hoogte, werking van de motor etc. door aan het grondstation, terwijl het vanaf de grond bovendien nog wordt gevolgd door middel van radar.

De afmetingen van dit experimentele toestel:

De lengte is 6,6 meter en de vleugelspanwijdte drie meter. De lengte en de doorsnede van de ram-jet, ook wel „stove-pipe” genoemd, zijn resp. 2.10 en ½ meter.

Het eigen gewicht is plm. 700 kg waarvan 300 kg wordt ingenomen door de 116 gallons benzine van 80 octaan.

De PTV-N-2 wordt door Glenn Martin gebruikt als proeftoestel voor ram-jets.



Bell X-1 doet opnieuw van zich spreken.

DE Bell X-1, het door raketten voortbewogen, experimentele vliegtuig, dat tegen het eind van het jaar 1947 de wereld min of meer in opschudding bracht door op zekere dag het Amerikaanse luchtruim met een snelheid, groter dan die van het geluid te doorklieven, heeft opnieuw van zich doen spreken, door op Muroc Air Base te Californië op eigen kracht te starten!

Reeds twee jaar lang experimenteerde men met dit raketvliegtuig, dat bij deze proefnemingen steeds uit het bommenruim van een speciaal voor dit doel omgebouwde B-29 „Superfortress” werd gelanceerd, op een hoogte van niet minder dan 9000 meter. Men is er nu in geslaagd, het toestel op eigen kracht te starten. Bestuurder was tijdens deze vlucht een bekende vlieger van de Amerikaanse Luchtmacht, de 25-jarige Captain Charles Yeager, die ook de eerste supersonische vlucht ter wereld op zijn naam heeft staan en de X-1 in een periode van twee jaar ongeveer 40 keer heeft gevlogen, waarbij de geluidssnelheid vele malen „aanzienlijk” werd overschreden.

Het toestel had een startbaanlengte van 490 meter nodig om los te komen en steeg daarna in 1 minuut en 40 seconden tot een hoogte van 4900 meter, waarbij een snelheid van 380 mijl per uur werd geregistreerd. Acht minuten bevond het



Motor-revisie.

Foto M.L.

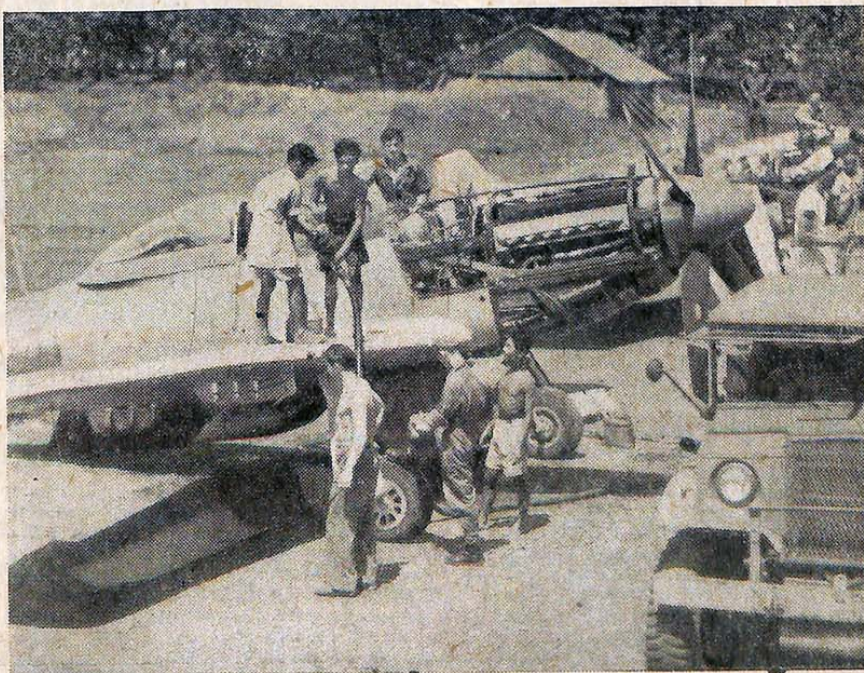
vliegtuig zich in de lucht. De vier raketmotoren, die een totale druk produceerden van 6000 pond, werden twee minuten lang (tijdens start en klim) in werking gesteld.

De maximum tijd waarop met werkende motoren kan worden gevlogen, bedraagt 2½ minuut, een buitengewoon korte periode, die overduidelijk bewijst, dat de X-1 uitsluitend voor onderzoeksdoeleinden werd geconstrueerd en niet voor de praktijk. Het vliegtuig heeft, sinds het drie jaar geleden door Stanley W. Smith, ingenieur van de Bell-vliegtuigenfabriek werd ontworpen, de Amerikaanse ingenieurs als „technische inlichtingenbron” talloze onschatbare diensten bewezen.

Vreemd!

In de Verenigde Staten werd voor het eerst in de geschiedenis een looping gevlogen door een helicopter! De Russen beweren reeds in 1930 met een helicopter geloopt te hebben!

Een merkwaardig verhaal doet de ronde, nl. dat kort geleden vanaf Waco Airport in Amerika een Navion Sportvliegtuig startte met drie kleine jongens er in, waarvan de 13-jarige Jimmy Hartzell, die nog nooit vliegt had gehad, de stuurknuppel hanteerde. Meer dan een uur vlogen ze boven de stad, met ingetrokken landingsgestel! Er werd een succesvolle landing gemaakt in een korenveld. De reden van de landing was: Luchtziekte!.....



Een Mustang wordt bijgetankt.

Foto M.L.

DE MILLERS OP TOURNÉE

Bantam

Daar waren zij, waarop wij zo lang gewacht hadden en onder wat voor omstandigheden kwamen zij. De actie lag nauwelijks achter ons, puinhopen gaven een troosteloze aanblik, oude, door de T.N.I. achtergelaten, Fordjes vormden op de aloon-aloon een triest stilte, we voelden ons nog niet thuis daar in Bantam. Maaaaa toen kwamen de MILLERS! Sanny, die ons ruige hart in vuur en vlam zette met haar „sweet voice”, Pia, omgedoopt door de troep tot Tante Pia, de gezellige dikkerd (sorry Pia), streelde of hamerde afwisselend de toetsen van de Mimy-piano, Ab, de leider, welke op onnavolgbare wijze de gitaar kietelde, de lange Eddy, die vooral veel succes had met zijn liedjes gezongen in „American Slang”, Koen met zijn machtige tandenborstel onder het reukorgaan, die alleen al bewonderd moest worden door het in elkaar zetten van het wonderbaarlijke instrument „vibrafoon” en last but not least de kleine Eddy, die verstoppertje speelde achter zijn enorme string-bas.

Drie keer zijn ze in twee dagen voor ons opgetreden en even zoveel malen oogstten zij een geweldig succes; indien er al niet zo weinig gebouwen hadden gestaan, dan hadden wij die Pendoppo afgebroken!

Typend voor de gezellige sfeer in de zaal was, dat Sanny een toeschouwer uitdaagde om met haar een jitterbug-show weg te geven, welke uitdaging grif geaccepteerd werd door Arie van der Sluis uit Mokum en even later jitterbugde Arie met Sanny, op zijn sokken, de zaal door. Arie voelde zich als in de zeven-de hemel en wij hebben hem benijd, dat moeten wij eerlijk bekennen, vooral toen hij als beloning van Sanny een zontje kreeg!

We voelden niet dat er een gure wind door de Pendoppo gierde, we vergaten onze baard van veertien dagen, we zagen en hoorden slechts de Millers.

Sanny, Pia, Lange Eddy, besnorde Koen, korte Eddy, na afloop van een voorstelling hoorden we uit de rijen der ruige toeschouwers een nog ruigere opmerking, die jullie waarschijnlijk niet zo vleidend in de oren zal klinken, doch het grootste compliment is, dat wij jullie kunnen geven: „Het zijn een paar móórd-grieten en een stel machtige binken!”

Millers, nogmaals danken wij jullie voor de gezellige uurtjes, die jullie ons daar in Bantam gebracht hebben.

„t Kniemte”

Bandjermasin

Na dagenlang vol verwachting naar hun komst te hebben uitgekeken was het dan zo ver en stonden ze eindelijk op de zo zeldzaam betreden planken in de Societeit te Bandjermasin.

Vanzelfsprekend was de belangstelling enorm en het enthousiasme evenzeer. Het was daarom heel jammer dat de pret in verband met de om 22.00 uur ingaande avondklok maar



Zo vertrokken de Millers uit Bandjermasin na hun tournee door Z. O. Borneo.

van korte duur kon zijn. De leden van het Miller-sextet kunnen zeker terugzien op een zeer succesvol optreden in dit gewest, waar bezoeken van een N.I.W.I.N.-gezelschap wel tot de buitengewoon unieke en uitzonderlijke gebeurtenissen kunnen worden gerekend. In ieder geval verheugt het iedereen wel in bijzondere mate, dat de Millers Borneo nu eens niet zonder meer zijn voorbijgegaan. De troep voelt het in deze afgelegen uithoek dikwijls als een teleurstelling, wanneer gezelschappen, die op Java en elders optreden Borneo op hun tournee's links laten liggen.

Kandangan

Het zaaltje, dagverblijf van het kampement, is 6 meter breed en 10 meter lang, ruwweg geschat. Er zaten 160 mensen in.

Een opgewonden geroezemoes, een soort juichend gehuil, hing in het vertrek, samen met een bijkans vastgeklonterde tabakswalm uit zeer vele sigaretten en een stuk of wat pijpen.

De hitte scheen een maximum te hebben bereikt, maar steeg desondanks nog steeds.

In de ramen stonden de lieden, die in de zaal geen plaats meer vinden konden. Zij waren later dan drie kwartieren te vroeg gekomen. De kapitein kreeg een sein en trad voor het gordijn, dat geagiteerd heen en weer bewoog, aangezien Dubby Dubois er achter met zijn bas geen plaatsje kon vinden.

De kapitein vertelde iets over NIWA, die zich blijkbaar Borneo weer eens herinnerd had (kleintjes zie je zo gemakkelijk over het hoofd) en zei, dat het Miller-Sextet, waaraan tot z'n spijt Koen van Nassau door ziekte ontbrak, een avondje wat leven in de brouwerij zou brengen. Hij wakte de menigte op, het gezelschap met enig handgeklap te verwelkomen.

Hetgeen geschiedde. De loodzware hetelucht-massa geraakte daarbij in deining en bracht de muren aan het sidderen. En zo niet buiten een even grote schare aan het werk was geweest, het gebouw ware waarschijnlijk bezweken.

Het Miller-Sextet viel waarlijk geen koele ontvangst te heurt. Men ving met spelen aan. Een piano, die geleend was, daar de eigen piano nog slechter was, bleek niet te gebruiken. Daarom speelde Pia Beck haar accordeon maar iets vaker.

Het ene nummer na het andere werd verleden tijd en met enthousiasme door het publiek verwerkt.

Waarna de pauze aanbrak voor het gebruiken van veel bier met ijs.

Toen in de zaal de rijen-formatie hersteld was, togen de Millers wederom aan de arbeid. Tot het tijd werd op te houden, vond Ab de Molenaar.

Helemaal niet, reageerde de zaal.

En veel later ging een verhit, maar voldaan publiek naar huis, wat voor velen dertig kilometer verderop lag.

Padang

We hebben weer een NIWIN-NIWA gezelschap in Padang gehad en wat voor een gezelschap..... Zondagmorgen 24 April aangekomen, stonden of liever gezegd, zat, stond en hing het Miller-sextet 's avonds al op de planken in de veel te kleine zaal van het A.M.V.J.-gebouw.

's Middags om half vier zaten er al enige ondernemende jongelui 'n robbertje te klaverjassen in de zaal daarnaast, terwijl hun respectievelijke hoofddeksels op de stoelen in de „uitvoeringszaal“ waren gelegd bij wijze van „Dilarang Doedoek“ of te wel, „ga maar een eind verder, hier komen wij te zitten“. Tegen zessen was de laatst genoemde zaal potvol en mensen, die daarna kwamen, moesten genoegen nemen met de galerij. Zodoende was het tegen een uur of zeven, dat de zaak bekant potdicht was afgesloten door de mannen, die over, op en in de vensterbanken en deuren puilden, terwijl op de buiten geparkeerde auto's de „daktuinen“ reeds waren ingenomen door mensen die gewend waren op het „schellinkje“ te zitten.

We zouden minstens een trilogie moeten schrijven als we elk door het Miller-sextet gebracht nummer moesten gaan ontleiden en uitknobbelen. Dit zou ons te ver voeren, maar gelachen dat we hebben **GELACHEN.....**

Pia Beck, HET voorbeeld van Hollands welfare (niet te verwarren met welzijnsverzorging). We hebben bij haar optreden meerdere keren tegen elkaar gezegd: „Als je zo'n vrouw nu eens tot vrouw zou krijgen.....“ Neem nu enkel maar die hooischuur, die ze open zette (in het normale leven heeft ze een normaal mondje werd mij van welingelichte zijde medegedeeld) bij het uitbrullen van de kreet. „Open the door, Richard“, dit, terwijl Sanny Day en Eddy Doorenbos het gelijknamige lied voor de microfoon-batterij stonden te kwelen..... „Wat doe je aan zoiets.....?????“ was het enige commentaar van de gitarist Ab de Molenaar er op wist te geven.

Boogie-Woogie, Samba's, zangnummers, stringbas-solo (Uitstekend door „Toean ketjil“ Fred Dubois ten gehore gebracht) wisselden elkaar af en ondertussen..... gelachen dat we hebben..... **GELACHEN!!**

We hadden eerlijk gezegd wel eens gedacht dat hier in Padang alle enthousiasme met de Noorderzon was vertrokken (die heb je hier ook). Alle Heiligen hebben we op onze blote zweetknieën gedankt en geprezen, dat er geen ruiten in het gebouw aanwezig waren. De bevolking had bijtijds alles in de omliggende huizen vastgesjord want anders.....!

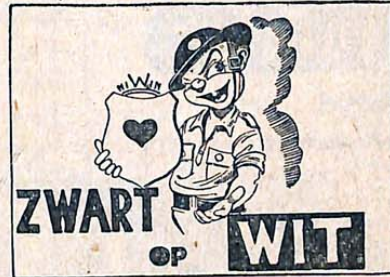
Huz. ekl. Van Vinkenstein
5e Esk. Paw.

AFSCHEID VAN HET DRIEMANSCHAP



Het frontgezelschap Paul Ostra staat op het punt naar Nederland te vertrekken. Paul Ostra, Katinka Küster en Wouter Denijs hebben als driemanschap bij de troep een meer dan goede naam verworven. Van verschillende zijden ontvingen wij reacties over dit gezelschap. Niet alleen dat hun verzorgd en buitengewoon beschaafd programma zeer in de smaak viel, maar ook de artisten zelf werden zeer gewaardeerd. Zo ontvingen wij uit Nw. Guinea een brief, waarin onder meer gesproken wordt „over hun prettige en aangename manier van optreden naar buiten, en over de wijze waarop soms gebrekkige huisvesting, uiterst sobere maaltijden en het ongerief van de buitenpost voor lief werden genomen“.

Het gezelschap van Paul Ostra zal niet spoedig worden vergeten, juist omdat zij zeer goede artisten waren..... zonder artistenmanieren. Driemanschap, wij wensen je in Nederland evenveel succes als bij de jongens met de vechtpet.



Rantsoenen voor Juli

- Bier**
vijf hele of tien halve flessen
- Chocolade**
acht repen
- Sigaretten**
driehonderd stuks
- Jenever (off. en o.o.)**
twee liter import
- Lucifers**
vier doosjes
- Toiletzeep**
drie stuks
- Tandpasta**
een tube
- Shag**
twee pakjes (indien voorradig)
- Vloetjes**
twee pakjes
- Pijptabak**
een pakje
- Kauwgum**
vier pakjes (indien voorradig)
- Scheermesjes**
vijf stuks
- Scheerzeep**
een staaf
- Schoensmeer**
een doos bruin
een doos zwart
- Sweets**
driehonderd gram
- Sigaren**
quantum naar voorraad
- Waszeep**
twee dubbele staven
- Vrije verkoop**
bier, chocolade, shag, pijptabak,
kauwgum en sweets.

(Publicatie van het Hoofdkantoor
van de Dienst Welzijnsverzorging
Batavia.

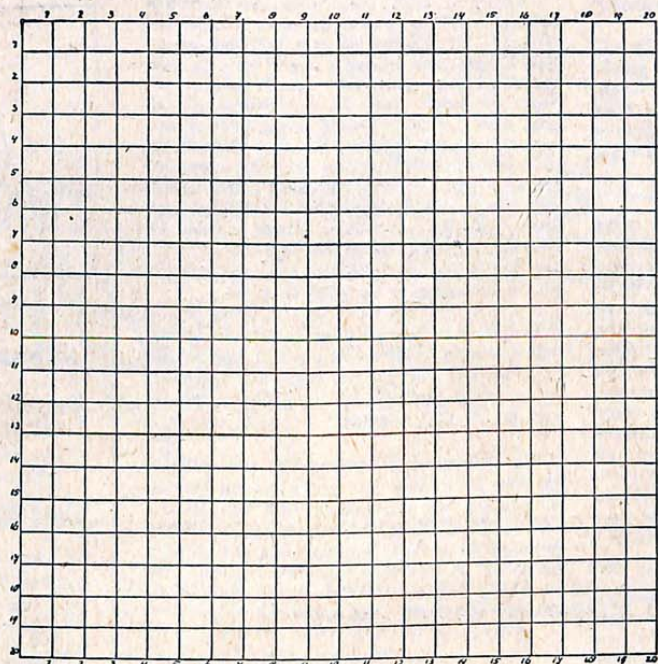
In „Wapenbroeders“ nummer 8, d.d. 26 Mei 1949, plaatsten wij een linoleumsnede: „Soldaat op wacht“. Het betrof hier een niet-bekroonde inzending van de door Dienst Welzijnsverzorging uitgeschreven tekenwedstrijd. Wij verzuimden de naam van de inzender daarbij te vermelden. De linoleumsnede werd vervaardigd door P. Mulder, 5-1 R.I. Padang.

Wapenbroeders

puzzle

Horizontaal

1. Beschermvrouwe; ziekte; wijnsoort; 2. Immer; vr. vnmw.; hetzelfde; studie; 3. Koor; verfoort; karakter; uurwerk; achting; telwoord; 4. Marineterm; water in Friesland; geheime; vol; genoeg; 5. Munt; loofboom; ontvangen; divisie; uitroep; niet lekker ruiken; 6. Oude vochtmaat; stoomschip; deel v.h. lichaam; mijn rekening; en andere; rivier in Rusland; lidwoord; pers. vnmw.; 7. Weekdier; lid v.d. kerk; vuurspuwende berg; een hoop; pers. vnmw.; 8. Sportartikel; god v.d. wind; vervoermiddel; grondtoon; voorzetsel; vreemde; 9. Kwaad; voorzetsel; houding; telwoord; vogel; rivier in Duitsland; 10. Batig; maanstand; onbep. vnmw.; wereldtaal; titel; 11. Vreemde munt; vogel; landbouwwerktuig; getal; namiddag; momenteel; 12. Rijksgrond; zak; koning van Sparta; daar; slot; 13. Bloeiwijze; hoeveelheid; behagen; electrisch geladen deeltje; lijst; 14. Vergevorderd in de tijd; groot; water (Fr.); Spaanse titel; muzieknoot; groot; familielid; 15. Ex-koningin; vorm; militair; voorzetsel; moedig; familielid; voegwoord; 16. Wat we nooit hebben; kortstondige rijzing van het zeewater; het Romeinse Rijk; vreemde munt; voorzetsel; manier; 17. Den lezer heil; vinding uit de laatste oorlog; schimmelplant; soort; spil; muzieknoot; 18. Sprookjesfiguur; kromgebogen been; vogel; voor de vuist; dochter van Inachus; maanstand; droppel; 19. Omlaag; al; deel v.d. bijbel; inhoudsmaat; herkauwer; maal-instrument; 20. Waterkering; rivier in N-Holland; vreemde munt; vlaktemaat; spil; in het jaar onzes Heren; kolenemmer; voorzetsel; water in Friesland.



Verticaal

1. Wandelplaats; dochter van Priamus; Europees land; 2. Drank; voor de vuist; vogel; dierenziekte; bevel; plant; Bijbelse figuur; 3. Geheel de Uwe; hetzelfde; zoogdier; munt; let wel; advies; leren band; 4. Soort onderricht; kaartspel; rivier in Spanje; vroeger heerser; reeks; 5. Blanke haremslavin; nageslacht; houtskool (Mal.); jongensnaam; 6. Windrichting; liter; boomvrucht; vertrouwend; maar (D.); 7. En andere; voorzetsel; bergruimte; drank; sportterm; nis; 8. Rivier in Duitsland; eerstvolgende; scheepstouw; snor; muziekstuk; 9. Daar; muzieknoot; ontkenning; de oudere; afgoderij; windrichting (internat. aanduiding); 10. Rivier in Italië; part; woede; grondtoon; godin v.d. jeugd; 11. Ter nagedachtenis; zorg; plaats in Gelderland; elk; onbep. vnmw.; 12. Gelatine; plant; gelofte; maat; voorbeeld; deel van Amerika; 13. Evenwel; eenjarig dier; vogel; vloeistof; zacht, vrijgevig; 14. Kleverige stof; V.S.; waterstand; vordering; be- drag; deel v.h. hoofd; vul in: ork.; 15. Verhittingsapparaat; nietsnut; rivier op Sumatra; 16. Europeaan; rivier in Italië; groot gebouw; bekoorlijk; blaam; 17. Voor de vuist; gelijk; zijrivier v.d. Donau; voegwoord; station in Rotterdam; wiel; stop; 18. Stad in Afrika; klasse (Mal.); vriend (Fr.); dat is; lokmiddel; vlug; 19. Stad in Gelderland; zeegod; voorzetsel; naast; zeker (Eng.); 20. Munt; deel v.h. hoofd; daar; inhoudsmaat; vrouw van Sokrates.

Sld. OVW. H. J. Seip, 260806213.

OPLOSSING KRUISWOORDPUZZLE

W. Br. no. 9

Horizontaal

1. Oog en Al; 4. injectie; 9. ik; 11. Ob; 12. Andir; 14. es; 15. A.P.; 17. keper; 20. Kees; 21. al; 23. loon; 24. rel; 25. x; 26. Ee; 27. oe; 28. re; 31. lap; 33. en; 35. R.D.; 36. groen; 39. Visnu; 41. au; 42. te; 44. An; 45. Ds; 46. nors; 48. ar; 49. e.a.; 50. bes; 52. V.P.; 54. Adonis; 56. e.d.; 58. ra; 59. kaal; 61. r.o.; 62. teer; 65. takel; 67. al; 68. brood; 71. patiënt; 73. Uno; 74. x; 76. sr; 77. as; 78. x; 79. x; 82. Indo; 85. te; 87. elan; 90. dromen; 93. ora; 95. raak; 98. rijtoer; 99. nar; 100. spade; 101. pol.

Verticaal

1. ook; 2. ober; 3. lak; 4. idee; 5. nis; 6. jr; 7. te; 8. Isar; 10. kanon; 13. neen; 15. al; 16. po; 18. pels; 19. eland; 21. aorta; 22. leder; 29. eg; 30. Eva; 32. pus; 33. eind; 34. fusi; 37. ra; 38. eieren; 40. inval; 41. Arno; 43. eed; 47. oord; 51. salon; 53. Pa; 54. ako; 55. sta; 56. ere; 57. ra; 59. kathedr; 60. l.b.; 63. ets; 64. Eire; 65. T.T.; 66. kus; 69. rebel; 70. Oder; 72. naar; 75. plasma; 77. aster; 80. haat; 81. en; 82. in; 83. dop; 84. ora; 86. RAO; 88. lij; 89. no; 90. dr; 91. on; 92. er; 94. A.D.; 96. A.P.; 97. K.L.

Een fototoestel voor 2½ cent.

U dingt toch ook mee naar de volgende prijzen:

- 3 Fototoestellen met elk twee filmpjes
- 3 Ex. van het geprezen boek (Zie Aprilnummer van „Op de Uitkijk”) „Soldaat Overzee”.
- 3 Ex. van het Olympisch Logboek.
- 3 Ex. van het boekwerk „Wilhelmina”.
- 3 Ex. van „Haar werk ging door”.

Een lot kost maar f 0.025 nl. de prijs van een veldpostblad. Wat U verder doen moet, dat is al heel eenvoudig!

U schrijft op Uw veldpostblad de namen van de drie tijdschriften, die U met het meeste plezier leest of „bepuzzlet” en die U het liefst ook weer in 1950 op Uw lampatje of rimboetafel ziet verschijnen.

Zo krijgt de Dienst Welzijnsverzorging een waardevol overzicht van de tijdschriften, die het meest in trek zijn. En wat nog belangrijker is: Zo wordt vermeden, dat er gelden besteed worden aan bladen, die toch niet gelezen worden. Daarvoor zijn onze deviezen te kostbaar.

Het veldpostblad dient geadresseerd te worden aan:

Hoofdkantoor Dienst Welzijnsverzorging,
Afdeling Lectuur (Opinieonderzoek)
BATAVIA.

Vergeet U vooral dat woordje „opinieonderzoek” niet!!

Onder de inzenders worden bovenstaande waardevolle prijzen verloot.

U doet toch mee? Maar denkt U er om, dat de inzending sluit op 30 Juli 1949.



De eerste onderzeebootoorlog

Verstopperij.

Op 1 September 1914 koos de gehele Britse slagvloot zee, aangezien een onderzeeboot in de baai van Scapa Flow signaleerd zou zijn. Een paar dagen later ging men ten anker in Loch Ewe, wat een veiliger ligplaats werd geacht. Toen echter een Duitse onderzeeboot in Loch Ewe werd ontdekt, zocht de Engelse vloot weer snel de open zee op.

Na verscheidene „ritten” tussen Scapa Flow en Loch Ewe vond de Grand Fleet een tijdelijke ankerplaats in Loch Swilly in Noord-Ierland, totdat de andere bases voorzien zouden zijn van onderzeebootversperringen. Aldus hadden een paar onderzeeboten de machtigste slagvloot ter wereld gedwongen, zich van zijn hoofdbasis terug te trekken, waardoor de patrouilleschepen op de Noordzee tijdelijk gespeend waren van directe steun van hun machtige collega's.

De Duitsers, als ze het geweten hadden tenminste, namen met hun slagvloot voor een paar weken een zeer gunstige positie in. Ze hadden 't Britse patrouillesysteem in de Noordzee een ongenadige slag toe kunnen brengen. Het was mogelijk een „sweep” door Het Kanaal uit te voeren en daardoor de verbinding tussen Frankrijk en Engeland ernstig aan te tasten, zonder gevaar te lopen op de terugtocht naar hun thuishavens te worden afgesneden.

Maar deze situatie duurde slechts kort. Met mijn- en netversperringen werden de Engelse bases vrijwel ontoegankelijk gemaakt voor een vijandelijke onderzeeboot en de Engelse slagvloot keerde weer terug naar haar gunstig gelegen ankerplaatsen.

Alle vijandelijke schepen tot zinken.

In de eerste maanden richtten de Duitse onderzeeboten hun aanvallen uitsluitend op oorlogsschepen, waarbij o.a. de U 9 op 22 September 1914 achter elkaar 8 Engelse pantserkruisers vernietigde. 20

October 1914 echter hield de U 17, de „Glitra”, een koopvaarder van 1.000 ton aan en bracht deze na een ladingonderzoek tot zinken. Aangezien de commandant geen opdracht had gekregen voor het voeren van de handelsoorlog, rekende hij bij zijn terugkeer op een minder prettige ontvangst, maar dit viel mee. De Duitse marineleiding ging met zijn optreden accoord en stelde zelf voor, de Engelse handelsvaart te gaan bestoken, welk plan reeds eerder in September 1914 was geopperd. De Duitse rijkskanselier Von Bethmann-Hollweg durfde hier echter niet aan, uit vrees voor diplomatieke verwikkelingen.

Enige maanden later echter was hij blijkbaar van gedachten veranderd. Op 18 Februari 1915 althans kregen de Duitse onderzeeboten opdracht, om alle vijandelijke schepen tot zinken te brengen, nadat op 4 Februari 1915 een decreet was uitgevaardigd, dat alle wateren rond de Britse eilanden oorlogszone waren en derhalve gevaarlijk, zowel voor vijandelijke als voor neutrale scheepvaart. In verband met deze handelsoorlog werden de Duitse onderzeeboten, die nog maar weinig torpedo's mee konden nemen, bo-

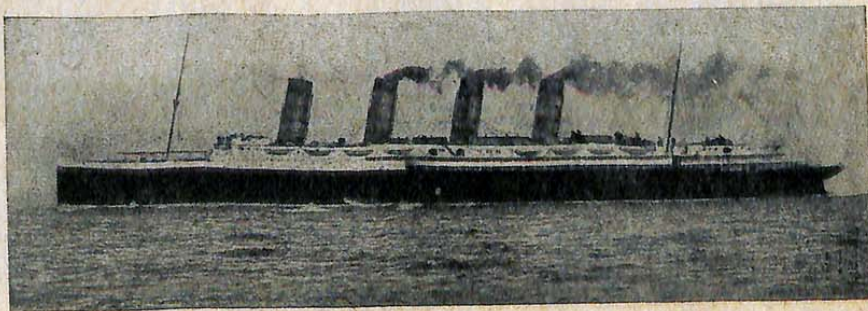
vendien met kanons bewapend, waardoor ze meer slachtoffers konden maken. De koopvaardischepen waren toendertijd meestal niet bewapend. Bovendien was de dracht van het kanon groter en kon menig koopvaardischip, dat anders ontsnapt zou zijn, met geschutvuur tot stoppen gedwongen worden.

Er volgden direct vele aanvallen op koopvaardischepen, o.a. op de „Lusitania”, een groot passagiersschip, dat met torpedo's tot zinken werd gebracht en waartegen de Amerikaanse regering scherp bij de Duitse regering protesteerde. Toen er steeds meer protesten volgden, verminderden de Duitsers hun onderzeebootaanvallen.

Q-schepen.

Het bleek echter, dat onderzeeboten niet konden voldoen aan de regels die gesteld waren aan de handelsoorlog door bovenwater-schepen. De onderzeeboot was veel te klein, om een aantal overlevenden aan boord te nemen en kon geen prijsbemanningen voor de buitgemaakte koopvaarders leveren.

Het bovenwater komen voor het geven van een waarschuwing, dat tot de aanval zou worden overgegaan, was veel te gevaarlijk geworden, nu steeds meer koopvaardischepen bewapend werden. Een boven water varende onderzeeboot kon



De „Lusitania” werd door een Duitse onderzeeboot getorpedeerd, wat een golf van verontwaardiging door de wereld deed gaan.

Wapenbroeders

gemakkelijk met granaatvuur tot zinken worden gebracht, afgezien nog van de grote kans, die zo'n boot liep, om door een ram-aanval vernietigd te worden. De onderzeeboot was maar een zwak ongepantserd bootje, dat het geheel van z'n onzichtbaarheid moest hebben. Bovendien begonnen de Britten onderzeeboot-vallen te gebruiken, de bekende Q-schepen.

Von Tirpitz nam ontslag

Ze hadden een grote bemanning, waarvan een gedeelte bij aanhouding in de sloepen ging, om het schijnbaar onschuldige karakter zo lang mogelijk te bewaren. De bezetting van het verdeckt opgestelde geschut bleef aan boord en ging pas tot actie over, wanneer de onderzeeboot zo dicht genaderd was, dat zij een redelijke trefkans bood.

Dit alles maakte het niet aantrekkelijk voor de Duitsers om boven water te komen. Doch de openbare mening in de verschillende landen veroordeelde aanvallen zonder voorafgaande waarschuwing op koopvaardijsschepen en speciaal passagiersschepen ten sterkste. Het duurt nu eenmaal enige tijd eer men aan de gevolgen van het optreden van nieuwe wapens went. Zo was het met het verschijnen van de mijn en de torpedo geweest en zo was het nu weer met de handelsoorlog door onderzeeboten.

Duitsland zette in Februari 1916 de onderzeebootoorlog weer feller voort, maar gaf, om enigszins aan de openbare mening tegemoet te komen, haar onderzeebootcommandanten order, dat bewapende vijandelijke koopvaardijsschepen weliswaar direct tot zinken gebracht mochten

worden, maar dat, alvorens tot de aanval overgegaan werd, absolute zekerheid verkregen moest zijn, dat de tegenstander werkelijk bewapend was. Dit vast te stellen was voor de onderzeeboot zeer riskant en Von Tirpitz, die al meerdere malen onenigheid met de Duitse regering had gehad, maakte hierover zoveel deining, dat hij zijn ontslag moest nemen.

Op 24 Maart 1916 werd de Engelse kanaalstomer „Sussex” aangevallen, waarbij verschillende Amerikaanse passagiers werden gedood. Door de hevige protesten van Amerika zag de Duitse regering af van het invoeren van de voorgenomen onbeperkte onderzeebootoorlog en de keizer bepaalde op 30 April van dat jaar, dat onderzeeboten alleen tegen militaire doelen mochten optreden. De bestelling van deze schepen werd derhalve verminderd, een maatregel, waarvan de Duitsers later veel spijt hadden.

Onbeperkte onderzeebootoorlog.

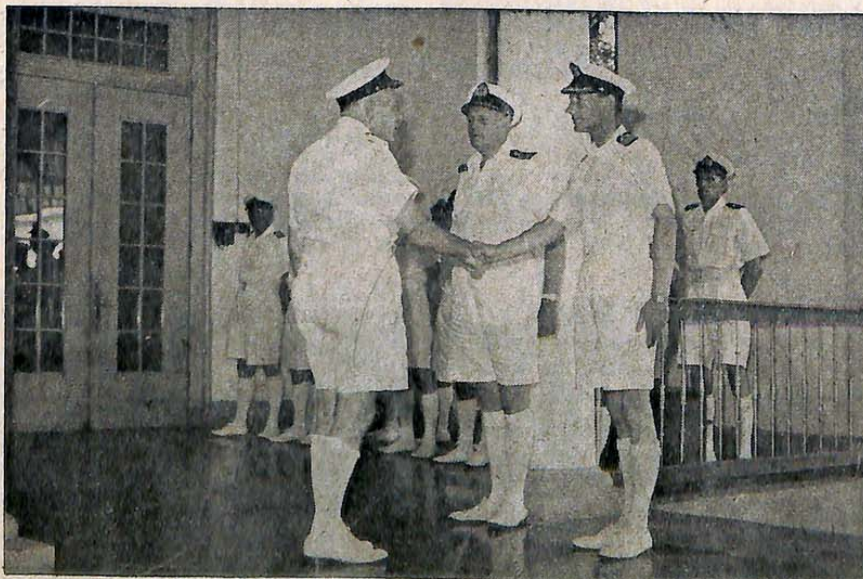
Waar Duitsland in 1915 eigenlijk nog te weinig onderzeeboten had, om een onbeperkte onderzeebootoorlog met succes door te zetten, had 't in de lente van 1916, volgens Tirpitz en Scheer, een vlotte kans gemaakt om Engeland een beslissende klap toe te brengen. Hoewel de Engelsen sedert 1915 alles op alles zetten om hun achterstand in te halen en schielijk hun koopvaardijsschepen waren gaan bewapenen, hadden ze toch nog veel te weinig escorteschepen, om de onderzeeboten afdoende te bestrijden.

De Duitse onderzeebootcommandanten waren hoogst bedroefd, dat ze na het decreet van de keizer van 30 April 1916,

menig prachtige gelegenheid voorbij moesten laten gaan, zelfs koopvaardijsschepen, die troepen vervoerden. Op successen tegen Engelse bovenwater-strijdkrachten, was verder niet veel kans meer, aangezien de Admiraliteit bepaald had, dat slagschepen alleen geriskeerd zouden worden voor belangrijke operaties. Hieruit vloede voort, dat de slagvloot meestal rustig achter een goed verdedigde versperring lag en de Duitse onderzeeboten geen slag aan de bak kregen.

Op 6 October 1916 werd het optreden van de onderzeeboten volgens de internationale regels van de kruiseroorlog weer voortgezet en tot Februari 1917 werd gemiddeld totaal 347.000 ton per maand tot zinken gebracht. Scheer was hiermee echter niet tevreden en drong nu, gesteund door Hindenburg en Ludendorff, opnieuw aan tot de invoering van de onbeperkte onderzeebootoorlog. Het verwerpen van de Duitse vredesvoorstellen door de geallieerden in December 1916 was tenslotte beslissend. De Amerikaanse interventie als mogelijke consequentie werd geaccepteerd, aangezien men aannam dat 6 maanden voldoende zouden zijn om Engeland uit te schakelen. Op 9 Januari 1917 gaf de Duitse keizer, ondanks de protesten van zijn rijkskanselier, order voor het tot zinken brengen van ongewapende, vijandelijke koopvaardijsschepen zonder voorafgaande waarschuwing met ingang van 1 Februari 1917. De onbeperkte onderzeebootoorlog ging beginnen.

A. van Noortwijk,
Ltz. II.



Vice-admiraal A. S. Pinke wenst de kapitein ter zee F. T. Burghard geluk met zijn benoeming. In het midden de afgetreden chef staf, de kapitein ter zee A. de Booy.

Dinsdag 31 Mei om 13.00 uur heeft de commandant der zeemacht in het Oosten, vice-admiraal A. S. Pinke, de kapitein ter zee A. de Booy eervol ontheven van zijn functie als chef van de staf. Tegelijkertijd werd met deze functie belast de kapitein ter zee F. T. Burghard, die kortgeleden uit Nederland hier is aangekomen.

De overdracht geschiedde tijdens een korte plechtigheid op het bordes van het hoofgebouw van het Departement der Marine te Batavia, waarbij de vlootvoogd de kapitein ter zee de Booy dankte voor het vele, dat hij in deze functie voor Harer Majesteits Marine, voor Nederland en voor Indonesië had gedaan.

Voorts nodigde admiraal Pinke het aanwezige militaire personeel uit om de kapitein ter zee Burghard in zijn functie van chef staf en plaatsvervangend commandant der zeemacht in het Oosten te erkennen en hem alle medewerking te verlenen.

Tot slot wenste de commandant der zeemacht de kapitein ter zee de Booy, die dezer dagen met het m.s. „Oranje” naar Nederland zal vertrekken, een goede reis.



Dagorder

OP 7 Juni 1949 wordt de Mariniersbrigade, na drie en een half jaar in deze gewesten op voorbeeldige wijze haar taak te hebben vervuld, als zodanig opgeheven en gereorganiseerd. Deze reorganisatie, het noodzakelijke gevolg van inkrimping van personeel, zal een leegte achterlaten. Vooral natuurlijk bij het Korps Mariniers, maar ook bij het niet tot het Korps behorende personeel der Koninklijke Marine, bij het Leger, bij de burgerij van Oost-Java en in het bijzonder te Soerabaja, zal de Mariniersbrigade voort blijven leven als een prachtige organisatie, die op schitterende wijze haar taak tot herstel van rust en orde vervulde.

Het korte bestaan van de Mariniersbrigade zal in de geschiedenis van het Korps Mariniers en in de geschiedenis

van Indonesië met gulden letters worden geschreven. Ik denk hierbij speciaal aan de veldtochten in de Soerabaja-delta, in Java's Oosthoek, in het Djombangse en Bodjonegoro, aan de landingen bij Pasir Poetih, Banjoewangi en Glondong en aan het herstel en de handhaving van rust en orde in de landstroken door de Mariniersbrigade bezet, o.a. tengevolge hebbende dat in Oost Java de bevolking zich zonder vrees of dwang kon uitspreken voor de vorming harer eigen negara. 27

Deze prestaties van de Mariniersbrigade zijn echter niet zonder verliezen tot stand gebracht; een groot aantal gesneuvelden rust op het ereveld in Soerabaja, terwijl anderen de gevolgen hunner verwondingen helaas niet te boven zijn gekomen. Wij zullen hen blijven gedenken en, mariniers van de Mariniersbrigade, wij zullen het ereveld in ere houden als een monument voor Uw opofferingen.

Hoewel de Mariniersbrigade wordt opgeheven is de taak van het Korps Mariniers hier nog niet beëindigd. Zijn taak wordt, voor een gedeelte althans, overgenomen door het Amphibisch bataljon en ik twijfel er geen ogenblik aan of het Amphibisch bataljon zal de glorierijke traditie van de Mariniersbrigade op gelijke wijze voortzetten.

Mariniers van de Mariniersbrigade, als hoogste bevelvoerder der Koninklijke Marine in deze gewesten, dank ik U voor hetgeen door U werd verricht.

Batavia, 31 Mei 1949.

De Vice-Admiraal,

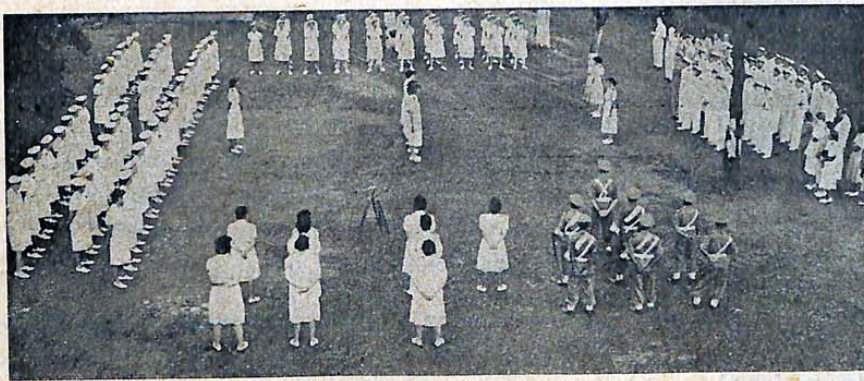
Commandant der Zeemacht in het Oosten,

A. S. PINKE.



De landing bij Pasir Putih

Wapenbroeders



Overzicht tijdens de toespraak van het hoofd van de Marva in het Oosten, officier-marva der 1ste klasse W. T. Verschuur, tot de 4 beëdigde officieren-marva. Achter de spreekster de Commandant Zeemacht in het Oosten, andere marine-officieren, autoriteiten en genodigden.

Vier Marva-Officieren beëdigd

Op het binnenplein van de Marvakazerne „Van Speyk” aan 't Koningsplein Oost te Batavia, zijn op Dinsdag 31 Mei j.l. 4 marva-officieren der 4de klasse plechtig beëdigd, in tegenwoordigheid van de commandant Zeemacht in het Oosten, vice-admiraal A. S. Pinke, de op die dag heengaande chef-staf kapt. t.z. A. de Booy, de nieuw optredende chef-staf kapt. t.z. F. T. Burghard, de basiscommandant van Batavia, lt. kol. B. P. de Vries en vele marine-officieren, autoriteiten en genodigden.

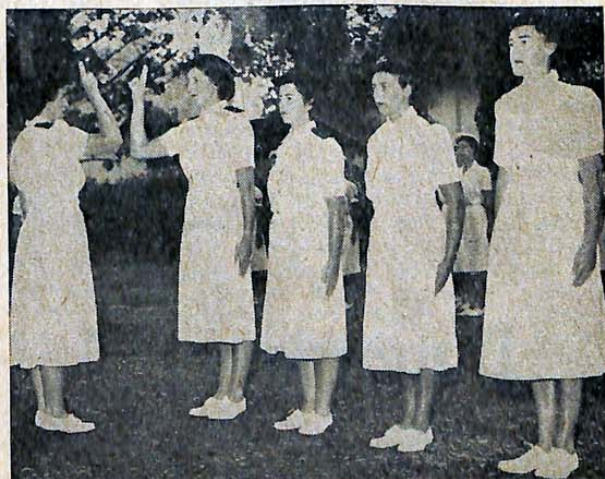
Om halfacht kwam admiraal Pinke aan, die, na begroeting door het hoofd van de Marine Vrouwen Afdeling in het Oosten, de officier-marva 1ste kl. W. T. Verschuur, de in carré opgestelde marva-officieren, -onderofficieren en marva's inspecteerde.

Vervolgens werden de Koninklijke Besluiten voorgelezen, waarbij de voor het front opgestelde officieren-marva der 4de klasse:

E. L. J. Griep-van Petegem
H. F. Jacobs
G. M. Beukhof en
L. Ch. Huizinga
tot officier waren benoemd.

De commandante richtte zich in een korte toespraak tot deze marva-officieren en zette de drieledige betekenis van de eed: trouw aan de Koningin, gehoorzaamheid aan de wetten, onderwerping aan de krijgstuicht, uiteen.

Daarna werd de ban geopend door enige trommelslagers en hoornblazers van het muziekkorps van het K.N.I.L. Wegens de



Op het binnenplein van de Marva-kazerne „Van Speyk” te Batavia, neemt het hoofd van de Marine Vrouwen Afdeling (Marva) in het Oosten, officier-marva der 1ste klasse W. T. Verschuur, de eed af. Van links naar rechts de officieren-marva der 4de klasse; Mevr. E. L. J. Griep-van Petegem, H. F. Jacobs, G. M. Beukhof en L. Ch. Huizinga.

rouw van het leger bleef de muzikale medewerking hiertoe beperkt.

In handen van haar commandante legden 3 der marva-officieren dan de eed en één de belofte af.

Nadat de ban was gesloten, wenste commandante Verschuur de nieuw-beëdigde officieren geluk, welke gelukwens zij ook uitstrekten tot het gehele korps der Marine Vrouwen Afdeling, omdat met deze eedsaflegging wordt bewezen, dat het korps nog steeds in ontwikkeling is.

Een lange rij autoriteiten en genodigden sloot zich vervolgens achter de Commandant Zeemacht in het Oosten aan, om de 4 marva-officieren persoonlijk geluk te wensen met dit gedenkwaardige feit in haar leven.

De plechtigheid werd besloten met een defilé van de marva's langs de pas-beëdigde officieren.

Commando-overdracht Squadron No. 321

Dinsdag, 17 Mei j.l. werd op het vliegveld Perak het commando over het 321 Squadron van de Marine Luchtvaart Dienst door de luitenant ter zee vlieger der 1ste klasse A. W. Witholt overgedragen aan de luitenant ter zee vlieger der 1ste klasse J. L. den Hollander.

In zijn afscheidstoespraak wees decheidende commandant op het werk van de Marine Luchtvaart Dienst in het afgelopen jaar en in het bijzonder op het aandeel in de 2de politieke actie, toen Dakota's van de M.L.D. werden ingezet bij Djokja en Catalina's deelnamen aan de zuiveringsacties op Sumatra.

De nieuwe commandant, de ltz. (V) I J. L. den Hollander, die tot nu toe Hoofd Vliegdiens op het Marine Vliegveld Morokrem-bangan was, wensde zijn voorganger veel succes

toe in diens nieuwe functie en nam daarna officieel het commando over.

De ltz. (V) I A. W. Witholt zal in Batavia belast worden met de functie van Chef Staf M.L.D. i/h Oosten.

Namens de Commandant van de M.L.D. i/h Oosten, die door drukke werkzaamheden verhinderd was zelf aanwezig te zijn, reikte de commandant van het Marine Vliegveld Morokrem-bangan, de kapitein luitenant ter zee (V) J. M. van Olm, een tweetal tevredenheidsbetuigingen van de Commandant der Zeemacht in het Oosten uit aan decheidende en de nieuwe commandant van het 321 Squadron. In zijn tevredenheidsbetuiging voor de luitenant ter Zee (V) I A. W. Witholt zeide de Commandant Zeemacht Oosten o.m.: „de

ltz. Witholt heeft in de periode van 5 April 1948 tot 17 Mei 1949 op zeer goede wijze het commando gevoerd over het 321 Squadron. Door zijn uitstekende leiding en voorgaan bij moeilijke en gevaarvolle opdrachten gedurende de 2de politieke actie en speciaal bij de landingen op het Singkarak- en Tobameer en de operaties bij Djambi heeft hij veel bijgedragen tot het welslagen van vele operaties”.

De tevredenheidsbetuiging voor de ltz. (V) I J. L. den Hollander hield o.m. in: „de ltz. den Hollander heeft gedurende de 2de politieke actie op uitstekende wijze het commando gevoerd over de „Groep Vliegtuigen Dakota's”. Deze groep werd speciaal voor de 2de politieke actie in dienst gesteld en had o.m. tot taak het mede tot stand brengen van de luchtbrug Semarang-Djokja en voerde verder succesvolle landingen bij Djambi en op andere plaatsen uit”.

Het beste uit het beste

en dat zo goedkoop mogelijk

En zo stonden ze daar dan op de kade, die 10de Maart 1946, luitenant de Maagt (†) en sergt. maj. (thans adjudant) W. Fransen, met de opdracht, om in het dode, niets biedende Soerabaja een marinierscantine te gaan inrichten, die het centrum moest worden van het uitgaan-de martniersleven in de stad. Zij zullen wel even met de handen in het haar hebben gestaan: een cantine inrichten voor een troep, die alle comfort in het rijke, misschien wat de verzorging betreft, wel wat te overdadige Amerika gewend was, valt niet mee.

En des te minder wanneer dan die cantine nog gebouwd moest worden met een beginkapitaal van slechts f 150.—, in een stad, waar niets, maar dan ook niets te koop is.

Maar lang duurde die „vertwijfeling” niet. De cantine-sectie pakte aan en 3 weken later gingen de deuren van het nieuwe marinierstehuis open. Er was een licht- en een waterleiding aangelegd, in de muren werden tientallen gaten gedicht, er was meubilair „georganiseerd” en van oude kasten en theekisten had men een bar in elkaar getimmerd.

Op 6 April kon de toenmalige brigade commandant, de kolonel der marns. M.R. de Bruyne, de cantine officieel openen en de verwachting, die hij met de woorden: „Ik spreek de hoop uit, dat dit tehuis zal geven, wat je er van verwachten mag”, uitte, is — we kunnen het nu, na ruim 3 jaar gevoeglijk constateren — ten volle beantwoord.

In Juli 1946 begon de cantine werkelijk te lopen. Alles was echter nog tamelijk provisorisch opgebouwd en het was nog lang niet wat het moest zijn. In Augustus 1946 werd de hele zaak herbouwd en vernieuwd. Er kwam een nieuwe bar en het genie-bataljon legde een neon-verlichting aan, terwijl de achter de cantine gelegen goedang werd gemetamorphoseerd in een bioscoopzaal. Op 31 Augustus vond de heropening plaats. Vele grote feestelijke gebeurtenissen heeft de cantine sinds die tijd gekend. Lange tijd, toen de avondklok voor Soerabaja nog op half acht stond, was er eens per week een feestavond voor de compagnie, die in die week op rust was in de stad. Onder het motto „Voor de mannen in rust”, werd er op die avonden gratis gegeten, gedronken en gefuifd. De mariniers en hun dames werden dan per truck afgehaald en na afloop ook weer teruggebracht.

Andere grote gebeurtenissen in het cantineleven waren de nationale feestdagen en de viering van korpsfeesten. Stampvol was het op zulke avonden en de stemming...wel, dat kon men rustig aan de organisatoren overlaten.

Intussen breidde zich de cantine nog steeds uit. Dank zij een financiële schenking van de marine kon men een totaal nieuw meubilair aanschaffen en vorig jaar, vlak voor het 2-jarig bestaan, begon men aan een tweede verbouwing. De bar werd geheel van beton gemaakt en er werden barkrukken omheen geplaatst, de pantry en de keuken werden vernieuwd en modern geoutilleerd en de filmcabine in de bioscoop werd opgetrokken van beton. Ook het afgelopen jaar heeft onze marinierscantine haar naam van „tehuis” hooggehouden. Wij denken dan bijvoorbeeld aan de grote kroningsfeesten, aan de Sint-Nicolaasviering en aan de gezellige „Hollandse avonden” op Zondag.

Tijdens de zuiveringsacties liep het cantineleven echter terug, hetgeen natuurlijk heel begrijpelijk was. Thans echter, nu de toestand weer normaal gaat worden, leeft ook de cantine weer op en als vanouds is voor de verlofangers, die sinds 1 April weer geregeld naar Soerabaja komen, Toedjoengan nr. 7 weer het trefpunt waar vrienden elkaar ontmoeten. En juist dat is het, wat aan onze cantine haar waarde geeft; zij is de plaats waar de korpsmakers elkaar vinden, waar nieuwe vriendschapsbanden worden aangeknoopt en oude worden versterkt. Zo iets gaat gemakkelijker in een eigen vertrouwde omgeving, onder een koele dronk, of een goede hap. En wat de laatste betreft, „dit is ons devies”, zo zei adjudant Fransen, „het beste uit het beste en dat zo goedkoop mogelijk”.

De omzet in de afgelopen 3 jaar bereikte het respectabele bedrag van een slordige 2½ miljoen gulden. Van de winst worden de vaste onkosten

gedekt, die f 12.000 per maand bedragen. En wat verder van de winst overblijft, dat vloeit allemaal weer op de een of andere manier naar ons, mariniers terug. Hier van werden tijdens de laatste actie voor 7.000 gulden aan sigaretten gratis uitgedeeld, het brigadeblad wordt er van uitgegeven, de kranten, die over de onderdelen worden verspreid, betaalt men er van en verder gebeurt het vaak, dat een of andere militair-sociale instelling bij onze cantine aanklopt.

De viering van haar 3-jarig bestaan heeft weer op de van ouds bekende wijze plaats gehad. 2 Bands, die van Wally de Fisser en het mariniers Jive Septet, wisselden elkaar op de feestavond af en zodoende was het in de werkelijke zin van het woord een non-stop-avond. Fleurige damestoeitjes en gesteven khaki-uniformen krioelden gezellig door elkaar. Er was weer „hopies fun en hopies gezelligheid”.

En zo is onze cantine thans haar vierde levensjaar in gegaan.

C. van Lint,
Mariniers-correspondent.



De Mariniers-cantine in feestverlichting.

Wapenbroeders



BAKSpraakjes!!

Ontmoeting met „Peukevreugd“

Laat ik 'm nou tegengekomen zijn, op de pasar. Betoel 'n feit, m'n ouwe baksmat Peukevreugd. Loop ik me daar tussen die nasi goreng- en pisangboertjes te djalannen en hoor ik plotsklaps: „over me lijk, satoe roepiah en geen rooie cent meer“.

So teroes draai ik m'n kop 'n halve slag om. Dat kan alleen Peukevreugd zijn met z'n stem als 'n verkouden bosneger.

„Verdomme kerel“ zeggen we bijna tegelijk en struikelend over 'n mand met djerook komt-ie op me af. „Ik docht al“, zei-ie, ik ben 'n marinier as dat die slappe v.s.d.'er niet is“.

„Nee maar Peukevreugd“, zeg ik, „wie had dat nou kunnen denken, hoe kom jij hier?“

„Op me waterfiets, nou goed, alleen een lekke band gehad in het bochie bij Aden, verders alles wel aan boord“.

„Je zit hier zeker al 'n aardig tijdje, Peukevreugd“.

„Amper niet makker, 'n sloepie met nasi heb ik al naar binnengetroemd“, vertelt-ie me trots.



... en struikelend over een mand met djerook komt Peukevreugd op me af.

„Je bent tenminste al aardig bruin“, zeg ik, en kijk bewonderend naar z'n bietrode gezicht, dat begint te glunderen als toen-ie de eerste keer in Loosdrecht de wal opging met z'n brandkraag en vliegdekschip op z'n krullen.

„Lane me effe 'n kroesje gaan drinken“ nodigt-ie uit.

„Kroesje met wat“ vraag ik voor de securigheid, want van huis uit ben ik geheelonthouder (geweest).

Afijn, 5 minuten later zitten we op een terrasje aan de oranje-crush. Weet ik nou dat ie een „kroesje“ met ijs en een rietje bedoelde? „In Loosdrecht kwekten we altijd bij 'n pijpje“, vertrouwt ik Peukevreugd toe. „Weet ik“, zegt-ie, „maar je moet de nering naar de tering zetten, zegt onze schipper altijd.“ „Je zult het andersom bedoelen“, waag ik het op te merken. „Ga je geen moe..... aan“, sist-ie, „ik betaal, en onze schipper is zo'n bink. Hij schreeuwt wel as 'n bootsman, maar dat is d'r lui vak nu eenmaal“.

„Hoe gaat het anders met Marietje?“ informeer ik belangstellend, „schrijft ze nog wel eens?“ „Amper niet, ik ben de enige marineklant bij ons in de wijk en d'r vriendin hept ook sjoeg, met 'n olieman uit Nieuwediep. Ze hebbe alle 2 'n ankertje op d'r plas-tieke tassie en die andere griete uit de buurt zijn niet zo heel erg sjaloers“.

„Ben je aan de wal geplaatst Peukevreugd?“ „Nee man, ik zit op 'n mijneswiepertje, zo'n pit. Goed te schafte en de ouwe is nog 'n sobat van m'n ouwe heer ze oom, die met 'm in Vlissingen hept gesete met de mobilisatie. Maar ik ken natuurlijk niet te soepel tegen m' wese, want dan komt-ie zelf in de vuile bakkes. Je moet afstand beware, zegt de schipper, al sit je in de familie, blijf heer, al leg je in de goot“.

„Zeg mas, die fietsemaker, je ken 'm wel van Loosdrecht, die hept 'n ziekeboegie bij ons aan boord. Ik ben d'r 's op visite geweest voor 'n stukkie leukeplast, toen ik 'n pakkie met bamie-goreng heb gestuurd aan Marietje... dan hept ze ook wat lekkers te schafte met de Pinksteren. Laast sat-ie nog in de bakkes, die slangebezuuder. Most-ie 'n pulletje met pleisters en lappies over boord gooie. Loopt-ie met z'n droge fasie naar de loefkant — ken je me volgen? — en draait 't gevalletje op ze kop. D'r sting niet zo'n heel erg briesje en la'me nou de oudste ofsier in de midscheeps lope te passasjere. Krijgt meneer effe die lappies en vuiltjes om ze

ore, stond niet zo heel erg met z'n oge te rolle. „Meld je direct even in m'n hut“, zegt-ie tegen die pleisterplakker, die amper 'n rolberoerte kreeg“.

„5 dagen licht“, heb ik 'm getroost, (je mot de kameraadschap onderhouwe, zegt de schipper). Met 'n gezicht as 'n plopper die de hondewacht hept gehad, ging-ie z'n pulletje wegbrengen.

Kom ik s'avonds 'n slietje leukeplast bij 'm hale, voor 'n pakkie met sambal voor Marietje, vanwege 't akklimatisere (as 'k korpelaar ben, komt ze over, hept ze geschreft, met d'r hele hebbe en houwe), zit me die hospik daar te sjanke, te sjanke as de 2 wese in die film waar m'n meissie zo kapot van was.

„Wat ist er met jou loos“, vraag ik, ken 'k wat voor je doen? „Begin-ie me nog harder te snottre. Kijkt-ie me aan met oge as knikkers in de rooie see en stort-ie ze hart bij me uit. Ken je nagaan, zat-ie te sjanke,



Krijgt de oudste ofsier effe die lappies en vuiltjes om ze ore, stond niet zo heel erg met z'n oge te rollen.

omdat-ie 'n reportje hept en geen portretje van 'n meissie om ze troost bij te soeke. Was die sjaloers op mijn, dat ik wel 'n meissie heb. Al is ze dan niet zo knap als Dorotie Lamoer, ze hept hoopjes sjarme, dat zegt die fietsemaker tenminste astie 's'avonds in de kooi neven de mijne kruipt en stiekumpjes knipogies geeft tegen Marietje die boven me voeteind hangt.

Nou mas, ik sel je vertelle, dan ken je nog so glashard wese, maar as je maatje zit te griene as 'n geslachte kip, dan sta je met je jatte aan je witte te pulleke.

Maar alles is weer safe, ik heb 'm beloofd Marietje te sulle schrijfe voor 'n correspondentie-vriendinnetje, met sjarme, dan ken-ie ze ook ophange boven ze kooi“.

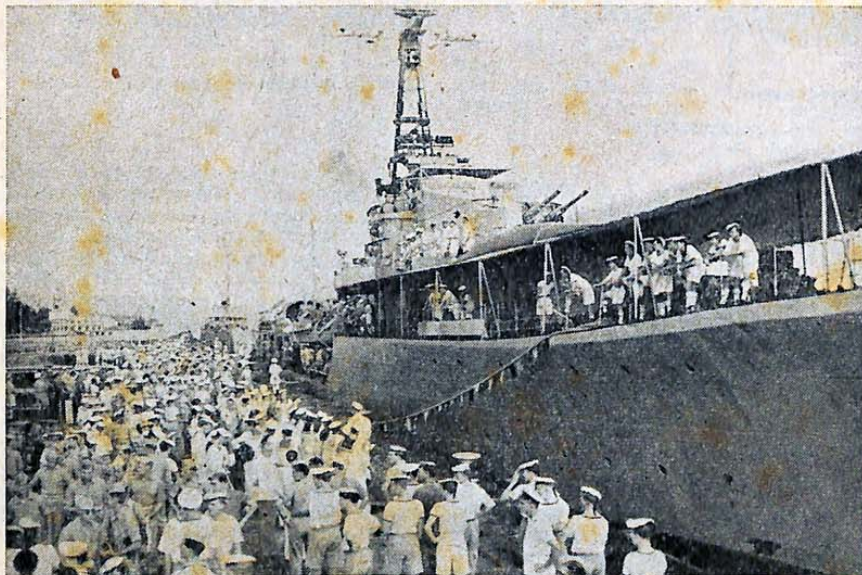
„Je bent ook niks veranderd Peukevreugd. Laten we nog 's wat kwekken over Loosdrecht“.

„Volgende keer mas, want ik mot nog 'n sarong kope voor Marietje d'r verjaardag“.

„Safe hoor en de mazzel.....!“

André Koster.

Eerste aanloophaven: Ambon



Het was een glorieus schouwspel, waardoor alle opvarenden nog een aangename herinnering aan onze Krokodillenstad meenamen.

We zijn op reis en wel naar West-Indië, tegenwoordig de Nederlandse Antillen genaamd.

Dit is niet zo maar de gebruikelijke kruisreis naar de West met de nieuwbakken adelborsten van het Instituut voor de Marine, nee, de „Tjerk Hiddes” doet dat anders. Er wordt niet lang over gepraat, haar karkas is goed, haar ledematen werken soepel, dus waarom niet van „Oost” naar „West” en dan tenslotte „thuis best”. Een lange reis, maar dat mag ’m de pet niet drukken. Zoiets lust de „Hiddes” (en haar bemanning tóch wel).

En zo vertrok dus Hr. Ms. „Tjerk Hiddes” op 25 April uit Soerabaja. Het was een glorieus schouwspel, waardoor alle opvarenden nog een aangename herinnering aan onze Krokodillenstad meenamen. De grote menigte, die zich op de kade verzameld had, de M.L.D.-kapel, die van zich horen liet en de M.L.D.-vliegtuigen, die door hun geraas de kapel soms overstemden, maar niettemin het geheel luister bijzetten, dit alles werkte aan het goede afscheid mede. En tenslotte verdween, nadat van de kade het „Wilhelmus” had geklonken en over en weer gejoeld was, de marinestad Soerabaja achter de horizon en toen ging Hr. Ms. torpedobootjager „Tjerk Hiddes” zijn interessante reis tegemoet.

De eerste aanloophaven dan, hoe zouden we die kunnen vergeten, was Ambon. Dit eiland rijk verlaten zonder Ambon nog even te hebben gezien, het zou niet gaan, want elke marineman is tijdens zijn tropische toernooi wel eens in Ambon geweest en zal zich de harte-

lijkheid en gastvrijheid zijner bewoners herinneren en voorwaar, we werden er altijd goed onthaald.

We troffen het bij onze aankomst, want het regende niet zoals gewoonlijk. Het was daarentegen een stralende dag. ’s Morgens op de dagwacht voeren we de schone baai binnen. Reeds van verre ontwaarden we enkele witte dekten bij de betonsteiger en ziet, we waren niet de enige marinevertegenwoordigers daar, want broederlijk naast elkaar lagen daar 5 mijnenvegers, de kleine, maar zo nuttige en harde werkers, die de Indische wateren veilig maken voor alle scheepvaart. De stad Ambon naderende, voer ons reeds een scheepje tegemoet met de havenmeester, ter verwelkoming, aan boord. Niet lang daarna lagen we

*

Op het na de oorlog verzeen monument te Ambon-stad staat het trotse devies van Ambon geschreven: Door de eeuwen trouw.

afgemeerd aan de betonsteiger. Op een afstand keek de Ambonnesse jeugd, die zich uiteraard reeds in queue voor de mijnenvegers, stond te verdringen ons aan.

31

Ofschoon we hier eigenlijk alleen kwamen voor bevoorradings, werd, zoals gebruikelijk, aan beide zijden geijverd om de innige verbondenheid van Ambon met Nederland te bewijzen en kwamen wat later op de ochtend de officiële autoriteiten, waaronder de resident en de plaatselijk militair commandant, alsmede de commanderende officieren van de mijnenvegers aan boord voor een zeer geanimeerde borrel.

Natuurlijk werd ook dit welkome bezoek vastgelegd in het aloude gastenboek van ons schip. De gasten lieten zich natuurlijk niet onbetuigd en de borrel aan boord was nog niet beëindigd of in optocht ging het gehele gezelschap naar de militaire soos. Daar heeften men nog eens te meer nooit krenterig te zijn geweest met drank. Want de Ambonnezen kunnen vechten, maar feestvieren, nu, daar weten ze ook wel weg mee.

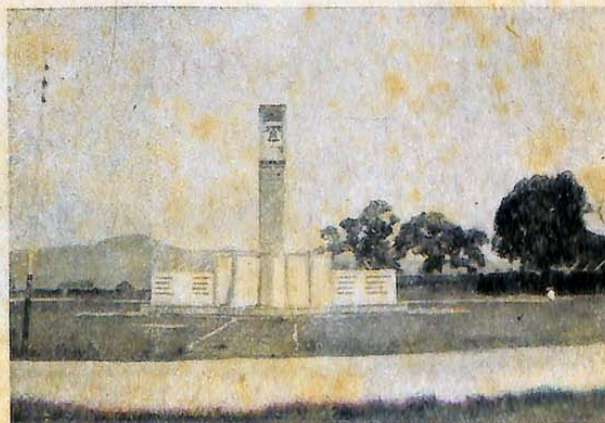
Intussen leek het aan boord wel of de „Hiddes” een schoolreisje ging maken, want overal verdrongen zich jongens en meisjes der diverse scholen uit de stad zich op het dek, zich vergapend aan de kanons en dansend van plezier om de tuitelende en snel bewegende dubbel-Oerlikons. Iedere Jan droeg het zijne er toe bij om het ook deze gasten zo aange-naam mogelijk te maken.

Echter, aan alles komt een eind; de schoolkinderen moesten van boord, de bemanning, waarvan enkelen hun laatste Indische geld aan de wal hadden besteed, moest om half vier aan boord zijn.

Zo eindigde dit korte, maar zo uitbundige oponthoud in Ambon en op de platvoet maakte Hr. Ms. „Tjerk Hiddes” zich los van de steiger, nagestaard door Ambonnezen en manschappen van de mijnenvegers, broederlijk naast elkaar, volgens het devies van Ambon: „Door de Eeuwen Trouw”.

Vaarwel Ambon.....!

G. W. Bakker,
Ltz. II KMR.



Wapenbroeders



Donderdag 26 Mei jl. is te Laren overleden de gepensioneerde kapitein ter zee R. P. van de Wetering, bijgenaamd de Rooy, militair raadsheer bij het bijzonder gerechtshof te Amsterdam.

De ontslapene was een jaargenoot van de luitenant admiraal (b.d.) C. E. L. Helfrich.

*

De marine verleende medewerking aan een fietstocht, die op 7 Mei door het dagblad „De Rotterdammer” werd georganiseerd. Bij Godschalkervaard werden twee marine-landingsvaartuigen ingezet als overzetveer over de Oude Maas.

*

Op de Kweekschool voor de Zeevaart te Amsterdam werd op 14 Mei een monument onthuld ter nagedachtenis aan 135 oudleerlingen, waaronder 20 van de marine.

In 1781 werd deze school uit gelden van het Vaderlands Fonds opgericht voor koopvaardij en marine. Later werd de school gesplitst in het Koninklijk Instituut en de Zeevaartschool.

Bij de onthulling van het monument werd de marine vertegenwoordigd door ltz. I C. W. T. Baron van Boetselaer, de adjudant van H. M. de Koningin; de lt. adm. (b.d.) C. E. L. Helfrich, schout bij nacht J. J. L. Willinge, kapitein ter zee W. v. Lier en kapitein ter zee H. W. Hetteema.

*

In het manschappenverblijf van de onderzeedienst Waalhaven werden op 15 Mei 4 kinderen van personeel van de Onderzee Dienst door vloot-aalmoezenier D. S. Septmeyer ten doop gehouden.

*

Binnenkort zal de titel van Z. E. Mr. W. F. Schokking, welke tot dusver minister van oorlog en marine a.l. hield, gewijzigd worden in minister van oorlog en Marine.

Het ad interim komt te vervallen omdat de regering besloten heeft geen afzonderlijke minister van marine te benoemen. Dit houdt verband met het feit dat onlangs een staatssecretaris van marine is benoemd.

*

Op 19 Mei liep de motor-kanonneerboot 2009 van de Britse marine IJmuiden binnen voor het tanken van benzine en gasolie.

De bemanning telt 13 koppen. Het schip dat 100 ton meet is uitgerust met dieselmotoren voor snel manoeuvreren en 2 Packard-straalmotoren, waarmee een snelheid van 34 mijl kan worden ontwikkeld.

De M.G.B. gaat voor demonstraties naar Scandinavië en zal daarna een bezoek

brengen aan Amsterdam.

*

Schout bij nacht J. J. L. Willinge, de commandant zeemacht Nederland heeft op 25 Mei aan luitenant admiraal (b.d.) C. E. L. Helfrich een geschenk aangeboden namens alle officieren der Koninklijke Marine in Nederland, in de Oost en in de West.

Het geschenk bestaat uit een schilderij van de vlootrevue die in 1948 plaats vond en is geschilderd door W. Heyting.

*

Tot vlag-officier personeel bij het ministerie van marine in Den Haag is met ingang van 1 Juni benoemd de schout bij nacht J. B. Meijer, tot nu toe hoofd van de afdeling wetenschappelijk onderzoek van het ministerie.

Schout bij nacht Meijer werd in 1895 in Buitenzorg geboren en was voor de oorlog chef van de radiodienst der Koninklijke Marine te Soerabaja. In 1942 werd hij door de Japanners op Malakka gevangen genomen.

Na zijn bevrijding werd hij in 1945 hoofd van de commissie voor onderzoek gedragingen. In Augustus 1946 vertrok de huidige V.O.P. naar Nederland.

*

Het Britse oorlogsschip „Mendip”, dat in het begin van 1948 is uitgeleend aan de Chinese nationalistische regering, zal

In de week van 22 t/m 28 Mei 1949 zijn door de Koninklijke Marine geen verliezen geleden tengevolge van vijandelijke acties.

binnenkort terug worden gegeven aan de Britse marine, aldus werd officieel te Hongkong bekend gemaakt. Beide regeringen zijn over deze stap tot een accord gekomen als gevolg van de recente ontwikkeling in China.

*

Afscheid van „Victoria”-Mess.

Op Zaterdag 14 Mei waren vrijwel alle M.L.D.-officiëren uit Soerabaja met hun dames en genodigden verenigd in de officiersmess van de M.L.D., het vroegere Victoria-hotel aan Gentengkall, waar een afscheidsavond werd gegeven.

Er werd nl. afscheid genomen van de M.L.D.-mess, waar de officieren sedert lange tijd gehuisvest waren. Binnenkort verhuizen zij nu naar de voor hen bestemde gebouwen op het Marine Vliegkamp Morokrembangan, waaraan op het ogenblik druk gewerkt wordt. Maandag 16 Mei zijn de officieren van de M.L.D.-mess verhuisd naar de Marine Kazerne Oedjoeng, waar zij een tijdelijk onderdak zullen vinden, totdat de gebouwen op de commandant van het Marine Vliegkamp „Morokrembangan” gereed zijn.

Het afscheidsfeest in Victoria, waarbij kamp Morokrembangan, de kapitein luitenant ter zee (V) J. M. van Olm als gastheer optrad, was zeer geslaagd. De gasten vermaakten zich in de versierde vertrekken van de mess en in de tuin, waar de feestelijke stemming bevorderd werd door de Jacobsband, die in de voor-galerij voor dansmuziek zorgde en de guirlandes van oranje lichtjes in de bomen.

Het fanfare-korps van de M.L.D. droeg met enkele pittige marsen tot het slagen van deze afscheidsavond bij.



Matrozen tijdens hun opleiding bij de Artillerie Gevechts Informatie School in Nederland. Links 40 cm pompoms en rechts 7½ cm geschut.

VISSER & Co. — BATAVIA